

RUIMTE VOOR EEN PLEK

PROJECTBOEK

ACADEMIE VAN
BOUWKUNST

**SJORS
ONNEWEER**

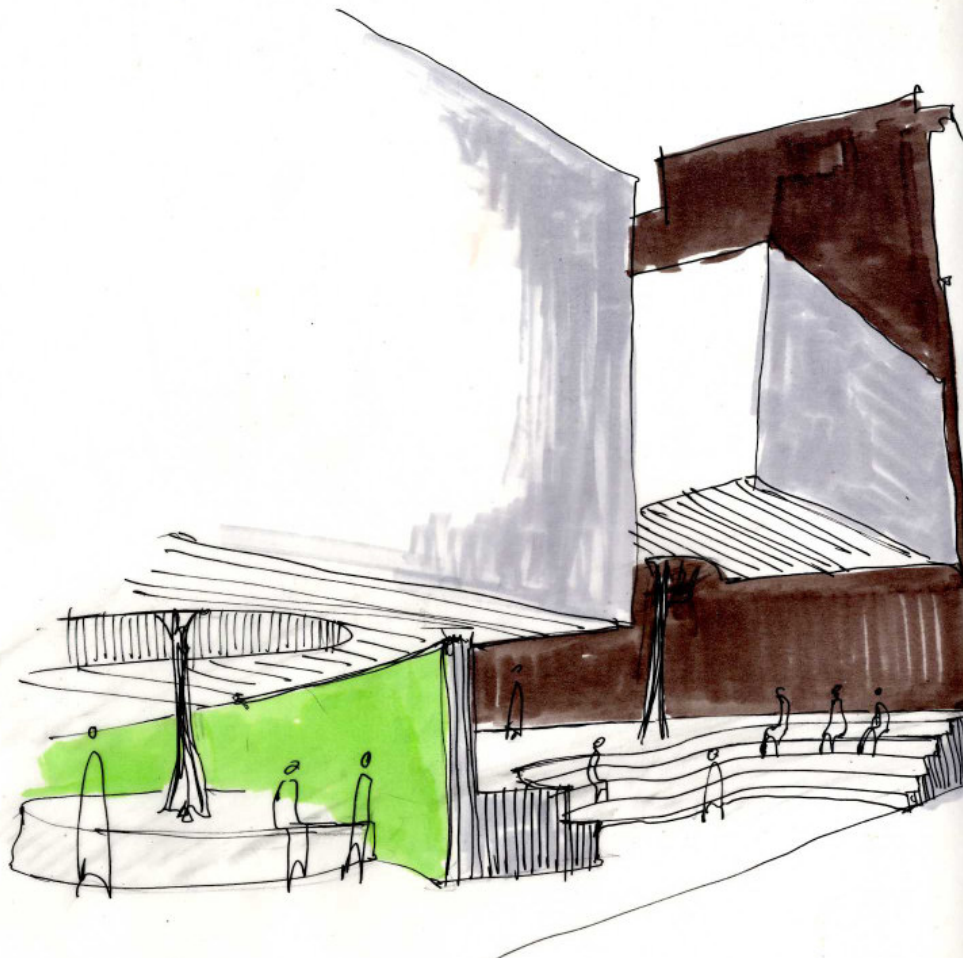
NOV . 2014

Voorwoord

In mijn afstudeeropdracht heb ik geprobeerd om een aantal facetten van de architectuur, die ik tijdens mijn opleiding steeds weer interessant en inspirerend vond, bij elkaar te brengen en eens goed te onderzoeken. De relatie tussen privé- en publieke ruimte. Wat voor een soort ruimte delen willen mensen wel delen en welke ook juist niet? Hoe kan de dichtheid van een gebied/gebouw de sociale verhouding tussen de bewoners versterken? Hoe kan architectuur mensen bij elkaar brengen?

Daarnaast ben ik van mening dat architectuur meer terug moet naar de basis. Het vormgeven van de leefomgeving waarbij gebruik en leefbaarheid het belangrijkste uitgangspunt vormen, maar waarbij harmonie, bouwtechniek en materialisatie de middelen zijn om een fijne ruimte te maken.

Ik heb ervoor gekozen om een locatie te zoeken op Cuba omdat ik hier vaak kom en het een erg inspirerende atmosfeer heeft. Juist hier is men op zoek om ruimte te maken met minimale middelen en, in bepaalde delen, om iedere vierkante centimeter te benutten. Voor mij was dit de perfecte kans om deze inspiratie een plek te geven en mezelf te verdiepen in de thema's die ik belangrijk vind in architectuur.

Inhoudsopgave:

Voorwoord

•Opgave/inleiding	p.3
•De wijk	p.13
•De woning	p. 29
•Strategie	p. 39
•Lokatie	p. 45
•Concept	p. 51
Stedenbouwkundige ingreep	p. 58
Publiek-privé	p. 64
•Woningen (bouwstenen)	p. 73
Doorsnedes/impressies	p. 88
Plattegronden	p. 96
•Materialisering	p. 103
Eenheid en indentiteit	p. 104
Gevelopbouw	p. 107
Principe doorsnede	p. 108
Principedetails	p. 109

Opgave/Inleiding

Ouderen

Oud kunnen worden in je eigen wijk. Contact houden met je buren en je buurt. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar is het vaak niet. In mijn afstudeerproject speelt deze thematiek een grote rol. Het project speelt zich af in Centro Habana, een wijk in Havana, Cuba. De wijk is voor mij erg inspirerend omdat de bewoners op verschillende schaalniveaus steeds op zoek zijn naar ruimte, ruimte om plekken te maken. De wijk mist echter nog een aantal plekken, bijvoorbeeld een plek waar ouderen goed kunnen wonen en waarbij zij zelf hun positie binnen de wijk kunnen bepalen.

Centro Habana

Centro Habana is een wijk in Havana, dichtbij het historische centrum Habana Vieja. De wijk heeft een erg hoge dichtheid, praktische de hoogste van heel Cuba. Het heeft echter een lage bebouwing, gemiddeld 3 á 4 lagen. Door het ruimtegebrek wonen mensen dicht opelkaar en is er een soort snelkookpaneffect ontstaan. Dit leidt tot creative oplossingen van de bewoners zelf in het zoeken naar ruimte. Ruimte om plekken te maken. Het intensief ruimtegebruik en de sociale cohesie die dit met zich meebrengt is erg inspirenrend.

Door de hoge dichtheid binnen de bestaande bebouwing, en het gebrek aan onderhoud, stort er regelmatig een gebouw in. Dit leidt tot lege plekken in de wijk. Deze plekken zijn in de loop der tijd ook door de bewoners overgenomen en worden vaak gebruikt als aanvulling op de openbare ruimte.

Muziek

Het snelkookpaneffect vindt echter ook op cultureel niveau plaats. Vooral in Centro Habana heeft de Cubaanse muziekcultuur zijn hoogtepunt bereikt. Juist doordat iedereen zo dicht op elkaar leeft en alles van elkaar hoort, zijn er veel variaties en nieuwe stijlen geboren.

Muziek kan ook de ervaring van een straat sterk beïnvloeden. Vaak als men muziek maakt of aan het oefenen is voor bijvoorbeeld dansen, hoort met dit op straat en blijft men even staan kijken of luisteren.

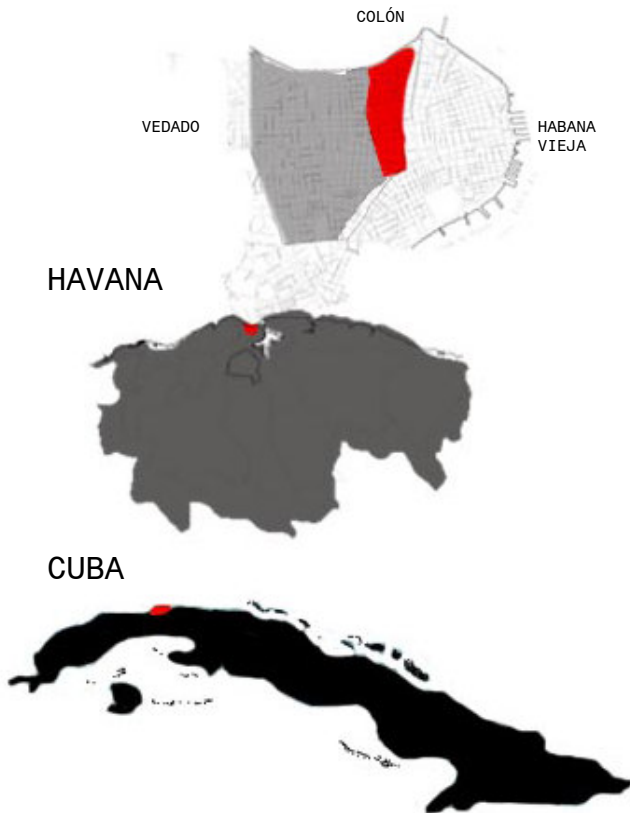
Muziek brengt mensen bij elkaar.

Ruimte voor een plek

Architectuur kan mensen bij elkaar brengen, kan een ontmoeting laten plaatsvinden, kan ruimte geven aan mensen om plekken voor zichzelf te maken. In mijn afstudeerproject heb ik de kansen benut die in de wijk liggen. De ruimte en kwaliteiten die de lege kavels bieden en de cultuur en vaardigheden van de mensen zelf om hun ruimte vorm te kunnen geven.

CENTRO HABANA

Relevante data:

Cuba

- Tropisch klimaat. 11 maanden per jaar rond de 30 graden.
- Het regent gemiddeld evenveel als in Nederland, alleen dan in hevige regenbuien.

Centro Habana

- Stadsdeel naast Habana Vieja (historische stadskern).
- Grotendeels gebouwd in de 18de eeuw, hoewel de meeste gebouwen niet ouder zijn dan 100 jaar.
- Heeft de hoogste bevolkingsdichtheid van Havana, gem. 44.000 inw./km².
- Gemiddeld zijn de gebouwen niet hoger dan 2 of 3 bouwlagen.
- Er is weinig groen in de wijk en er zijn weinig pleinen. De straat is vaak de publieke ruimte.
- Door gebrek aan woonruimte maken veel mensen zelf aanpassingen aan hun woningen.

Colón

- Is een wijk in Centro Habana waar de bevolkingsdichtheid het hoogste is van Centro Habana.
- In Colón zijn de meeste lege kavels te vinden en worden de meeste aanpassingen gemaakt door de mensen zelf. Hierdoor is het het meeste geschikte deel van het stadsdeel om naar deze ontwikkeling te kijken.

Huidige ouderenhuisvesting

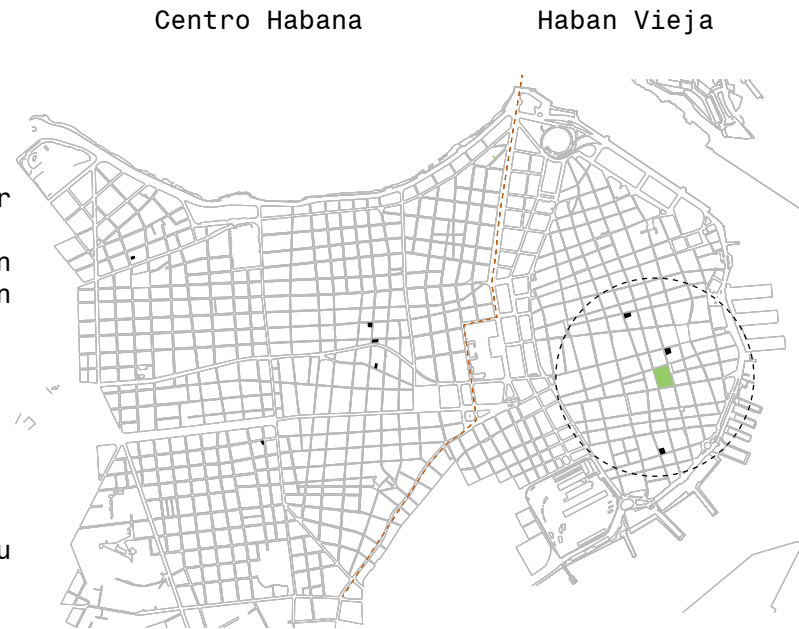
De ouderenhuisvesting vandaag de dag in Havana is verschillend per stadsdeel. Voornamelijk Habana Vieja heeft een afwijkende aanpak waarbij er een netwerk is van verschillende locaties waar de ouderen wonen en waarbij één locatie is met een grote recreatiezaal waar ze elkaar kunnen ontmoeten. De woning zijn vernieuwd, maar eigenlijk te groot voor de bewoners om ze zelfstandig te kunnen onderhouden.

Centro Habana kent een dergelijk netwerk niet. Hier wonen de ouderen met elkaar in oude panden. Vaak op de begane grond, met collectieve slaapzalen zonder privacy.

Het systeem in Habana Vieja heeft als voordeel dat de ouderen meer contact met elkaar hebben, maar verder weinig contact hebben met de buurt waarin ze wonen. Daarnaast worden de activiteiten waaraan zij meedoen eerder gekenmerkt als ' bezig houden ' dan een bijdragen leveren aan de samenleving.

Doel:

Een nieuwe vorm van ouderenhuisvesting zou de ouderen de keuze moeten geven om een actieve bijdragen te leveren aan de samenleving/buurt. De huisvesting zou daarom kleine functies op dezelfde locatie moeten hebben waarbij de ouderen zich betrokken voelt. Daarnaast zou de schaal klein gehouden moeten worden en zou er een gemengde doelgroep van bewoners moeten zijn.

Centro Habana

Habana Vieja

Plekken voor muziek

Bij bestaande muziekscholen in Havana wordt vaak door studenten gebruikt gemaakt van de trappenhuizen, gangen en andere gemeenschappelijke elementen om te oefenen of muziek te maken. Dit is wezenlijk anders dan in Nederland, waar bijvoorbeeld iedereen vrijwel geheel geïsoleerd oefent. Op Cuba heeft men klaarblijkelijk minder moeite om voor andere mensen te spelen en, vooral in Centro Habana, heeft men ook een hoger tolerantieniveau om naar andere mensen te luisteren.

De wijk

Centro Habana

De wijk is grotendeels gebouwd in de 18de eeuw, hoewel een groot deel van de gebouwen die er staan niet ouder zijn dan 100 jaar. Van origine staan er veel individuele woningen, vaak grote herenhuizen. Pas in de 20ste eeuw zijn er veel appartementencomplexen gemaakt. In de wijk is erg veel en snel gebouwd, waarbij speculatie een belangrijke aanleiding was. Hierdoor zijn de meeste woningen van een slechte kwaliteit. Na de revolutie in 1959 is er echter een woningtekort ontstaan, maar bleef het centrum van de stad echter nog steeds erg populair om te willen (blijven) wonen. Door de hoge bevolkingsdichtheid zijn veel van de oorspronkelijk grote woningen opgedeeld, soms zelfs zo ver dat er per kamer een gezin woont, een zogenaamde cuarteria of ciudadela. Door het ruimtegebrek dat hierna volgde, zijn de mensen erg innovatief geworden in het zoeken naar ruimte binnen hun kleine privédomein. Woningen worden vaak in hoogte gehalveerd of de balkons worden dichtgebouwd.

Centro Habana was ooit het commerciële hart van de stad. Na de revolutie kwamen echter veel winkels en commerciële panden leeg te staan. Veel van dit soort gebouwen, zoals theaters, bioscopen en winkels, die niet zijn bedoeld als woning, zijn in de loop der tijd 'overgenomen' door de bevolking en getransformeerd tot woongebouw.

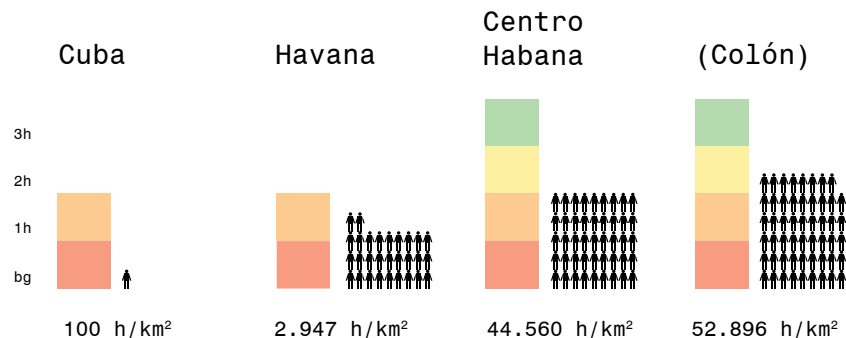
Iedereen in de wijk is op zoek naar ruimte voor een plek.

Het opdelen van de woningen heeft geleid tot het zelf aanpassen van de woningen door de bewoners. Een woning wordt puur gezien als een structuur om in te wonen.

Ruimte

Van origine kent de wijk bijna geen groen of publieke ruimte, naast de smalle straten en een enkel plein. Een nadelig gevolg hiervan is echter dat veel gebouwen overbelast zijn geraakt en er regelmatig een instort. Gemiddeld storten er 3 woningen per 2 dagen in*.

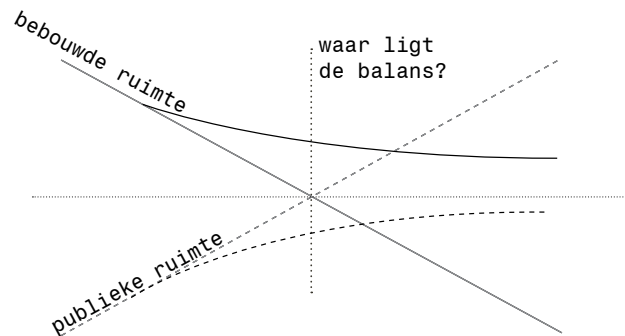
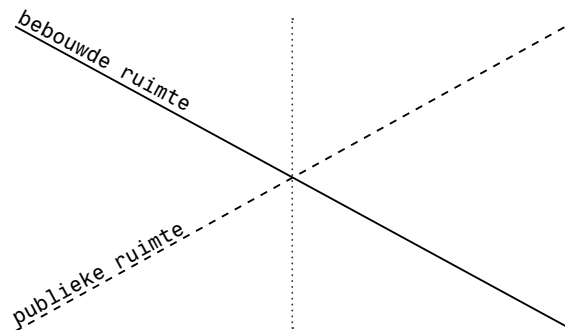
Bevolkingsdichtheid bij gem. 4 verdiepingen

Hierdoor kent de wijk erg veel lege kavels.

Deze kavels zijn in de loop der tijd door de bevolking overgenomen als publieke ruimte. Ook in de wijk zelf is men op zoek naar ruimte voor een plek. Zij bieden vaak ruimte aan ontbrekende functies binnen de wijk, zoals groentemarkten, sportvelden, parkeerplekken etc. Momenteel vormen zij een belangrijk onderdeel van de publieke ruimte en bieden zij een kans op het toevoegen van een nieuw programma of nieuwe types woningen.

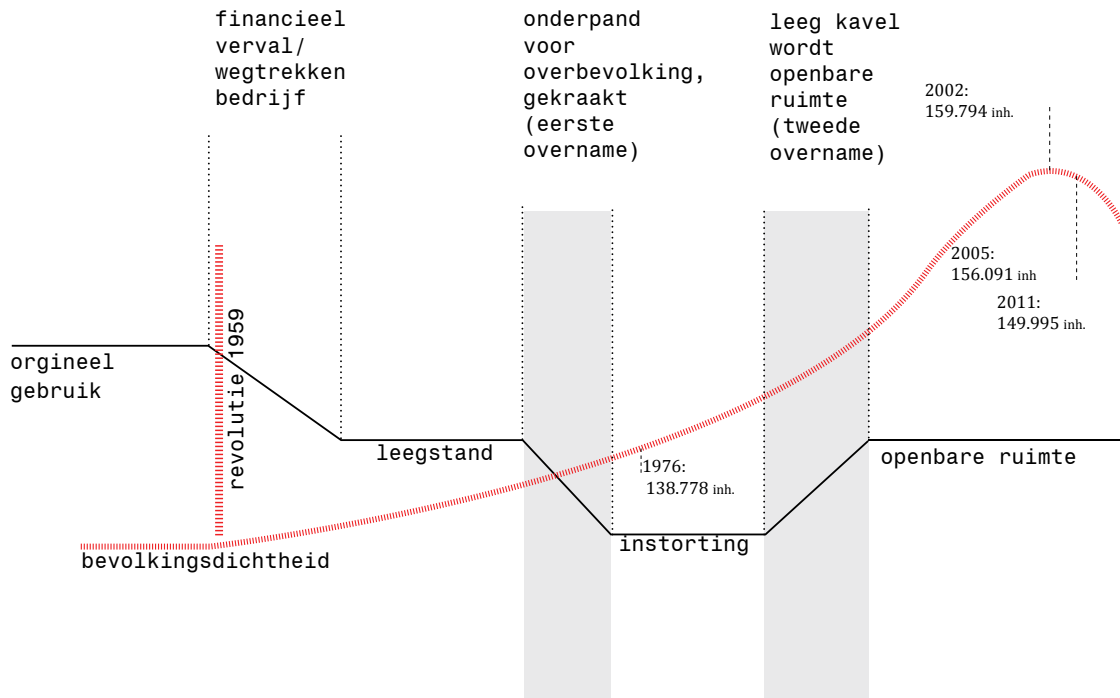
De publieke ruimte die de wijk tekort heeft, wordt langzamerhand 'teruggegeven' door het verval van de bestaande gebouwen. Hierdoor spelen de lege kavels een waardevolle rol in de wijk. Het is echter een proces dat maar één kant op gaat. Publieke ruimte is in de regel alleen waardevol als er voldoende gebruikers zijn, anders is het alleen ruimte. Als het proces zo doorgaat, zal er op een gegeven moment een situatie ontstaan waarbij er te veel gebouwen zijn ingestort en dus te veel lege kavels zijn ontstaan, terwijl er te weinig gebouwen over zijn om in te wonen. Voor de wijk is het belangrijk dat er een balans wordt gevonden tussen vol en leeg, bebouwde ruimte en open ruimte.

Evolutie lege kavels in Centro Habana

De ruimtelijke ontwikkeling door de jaren heen is onder te verdelen in twee wezenlijk verschillende periodes. De revolutie in 1959 en het veranderen van het politieke (en financiële) systeem in combinatie met het economische isolement van het land is een belangrijke factor in deze ontwikkeling.

De situatie na 1959 werd gekenmerkt door een woningtekort en het wegtrekken van bedrijven uit Cuba. Veel panden kwamen leeg te staan en veel mensen zochten een woning. Vooral het centrum was (nog steeds) erg populair om te wonen. De panden die leeg kwamen te staan, werden hierdoor overgenomen door mensen die een plek om te wonen zochten. Dit zou de eerste overname genoemd kunnen worden. Ook veel van de oorspronkelijk grote woonhuizen werden opgedeeld in kleine appartementen waar vaak een heel gezin in woonde.

Een voorbeeld hiervan is de opname- en radiostudio 'RCA Victor' in calle Neptuno. Dit bedrijf is na de revolutie uit Havana vertrokken en daarna zijn er mensen in gaan wonen.

Een gevolg van het overnemen en verdichten van woningen in bestaande panden is dat de structuur overbelast wordt en dan, door de beperkte ruimte, bewoners zelf veel aanpassingen doen aan de structuur zelf. In de vorm van aan-, uit- en opbouwen op de balkons, galerijen of daken. Nieuwe raamopeningen of extra verdiepingen in de oorspronkelijk hoge hoogtes. Het proces leidt in veel gevallen tot het deels of geheel instorten van het gebouw, waardoor er een lege kavel overblijft.

Dit leidt tot de tweede periode van de ontwikkeling, wat ook de tweede overname genoemd zou kunnen worden.

Door het tekort aan openbare ruimte in de wijk zijn in de loop der jaren veel van de lege kavels overgenomen door de bewoners. Hier bevinden zich nu vaak functies waaraan een gebrek is/was,

zoals (groente)markten, speelplaatsen, parkeerplaatsen, werkateliers en zelfs zelfgemaakte woningen. De openbare ruimte en het straatbeeld in de wijk zijn steeds in beweging.

5 6

7

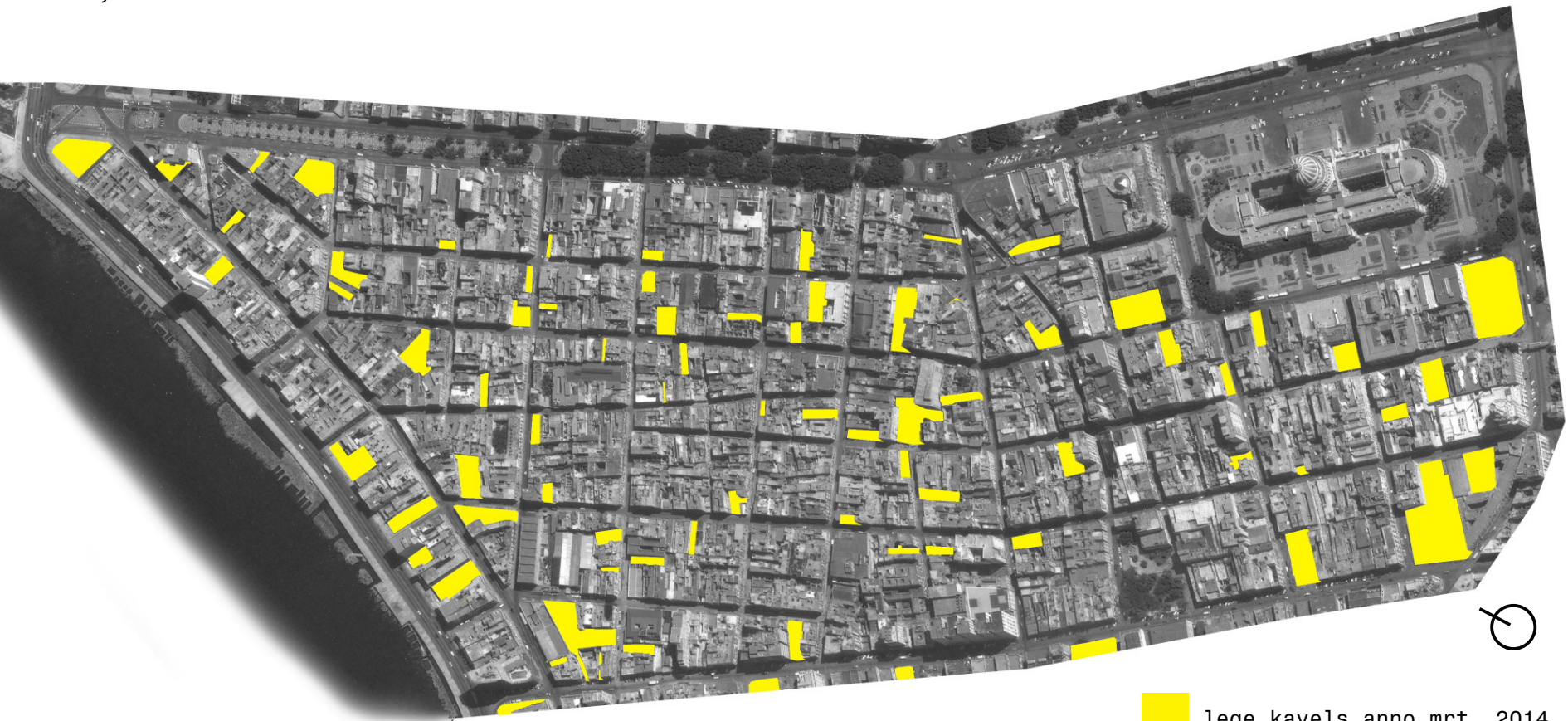

-
1. Foto van RCA Victor na eerste overname, waarbij het is opgedeeld in veel kleine woningen.
 2. Archieffoto van het pand in oorspronkelijk gebruik.
 3. Foto van pand na gedeeltelijke instorting, juli 2013.
 4. Foto van het pand na vrijwel gehele instorting, maart 2014.
 5. Archieffoto van Teatro Campoamor, Centro Habana.
 6. Foto van interieur van Teatro Campoamor, dat in de jaren '60 werd gesloten wegens gebrek aan onderhoud. Sindsdien is het in gebruik geweest als fietsenparkeerplaats en woont er momenteel iemand in.
 7. Voorbeeld van groentemarkt op een lege kavel.

Colón, Centro Habana

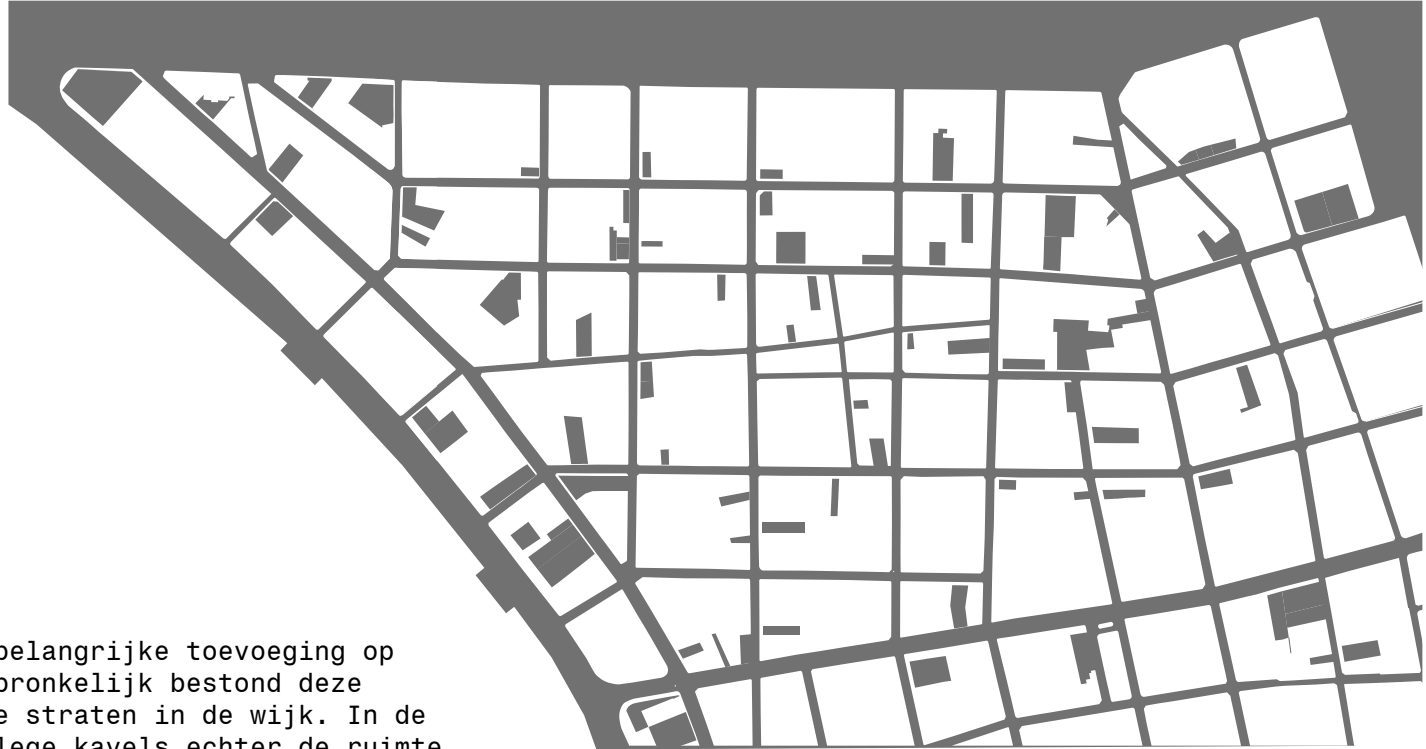
Colón, Centro Habana

 lege kavels anno mrt. 2014

Openbare ruimte in de wijk

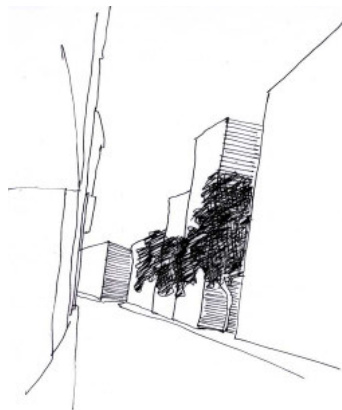
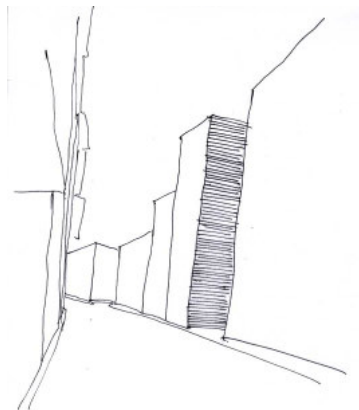
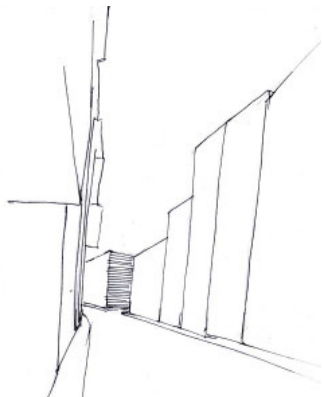
De lege kavels zijn een belangrijke toevoeging op de openbare ruimte. Oorspronkelijk bestond deze voornamelijk uit de nauwe straten in de wijk. In de loop der tijd hebben de lege kavels echter de ruimte geboden voor meer publieke functies in de wijk.

Functies op lege kavels

Nieuwbouw
Bering
Parkeren, auto of fiets, of autogerelateerd functies
Terras/cafe
Groentenmarkt
Leeg of onbekend
Sport
Wonen
School
Werkplaats
Services
Winkels

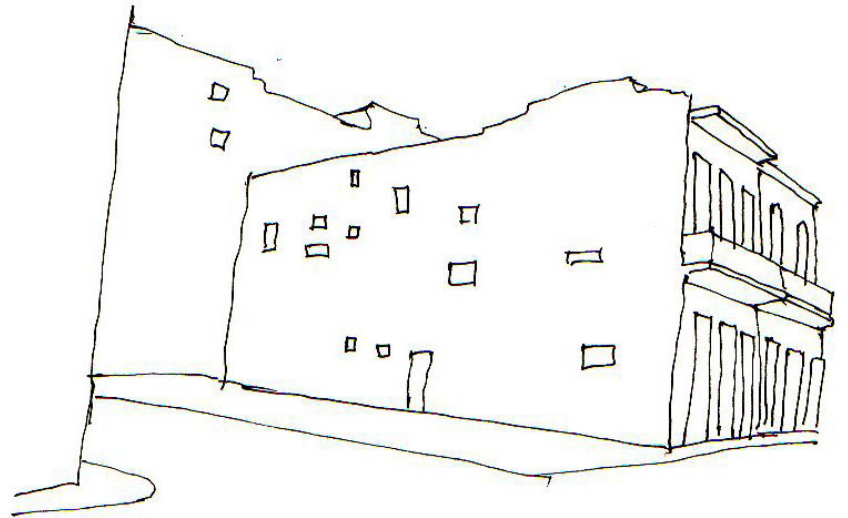

Ruimtelijke veranderingen op straatniveau

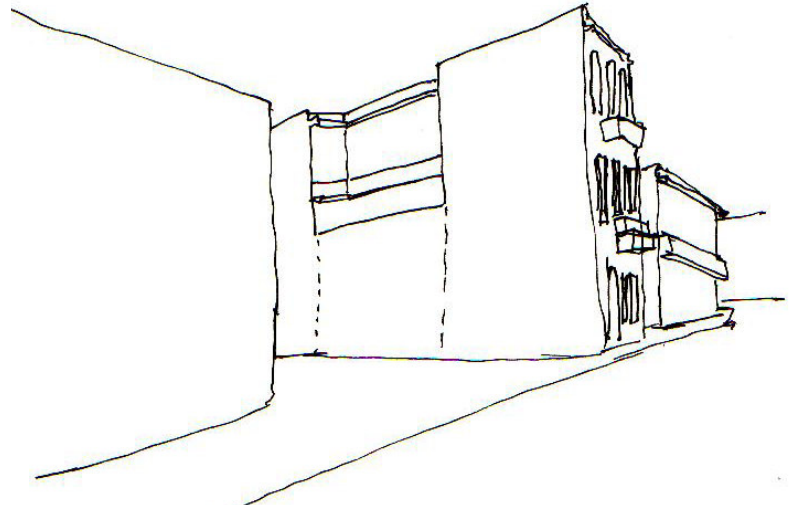

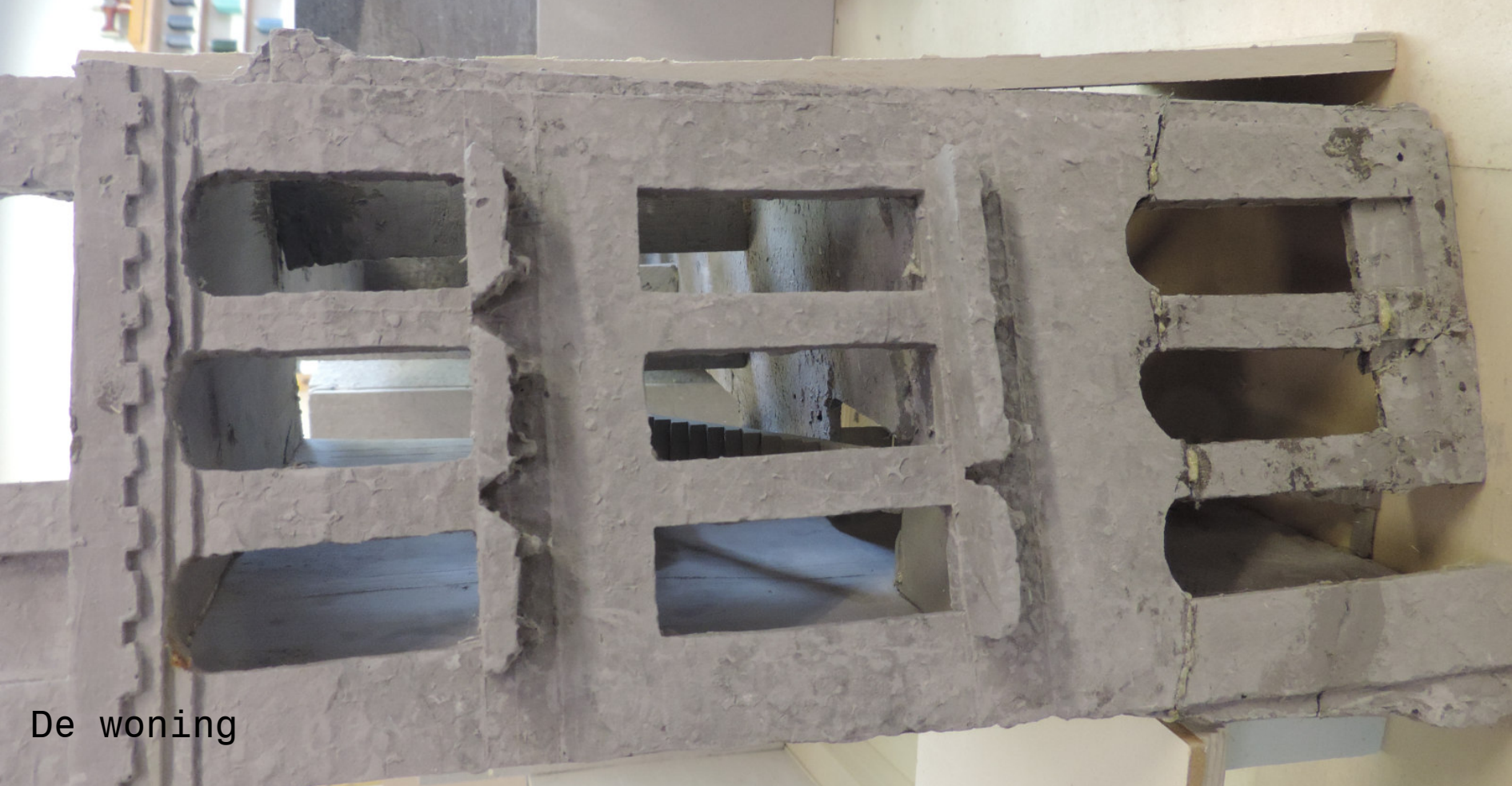
Het straatbeeld in de wijk verandert continue.

Woningscheidende wanden worden gevels

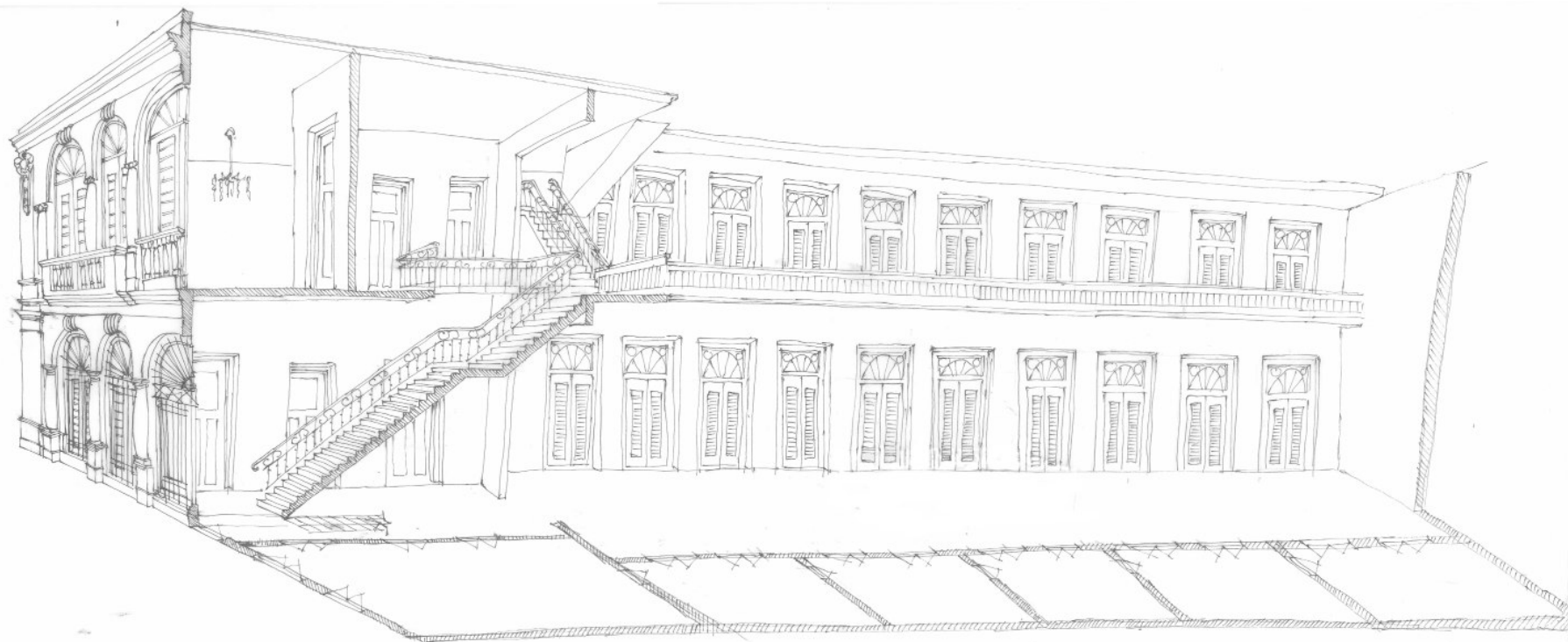

Voormalige collectieve patio's worden visueel publiek

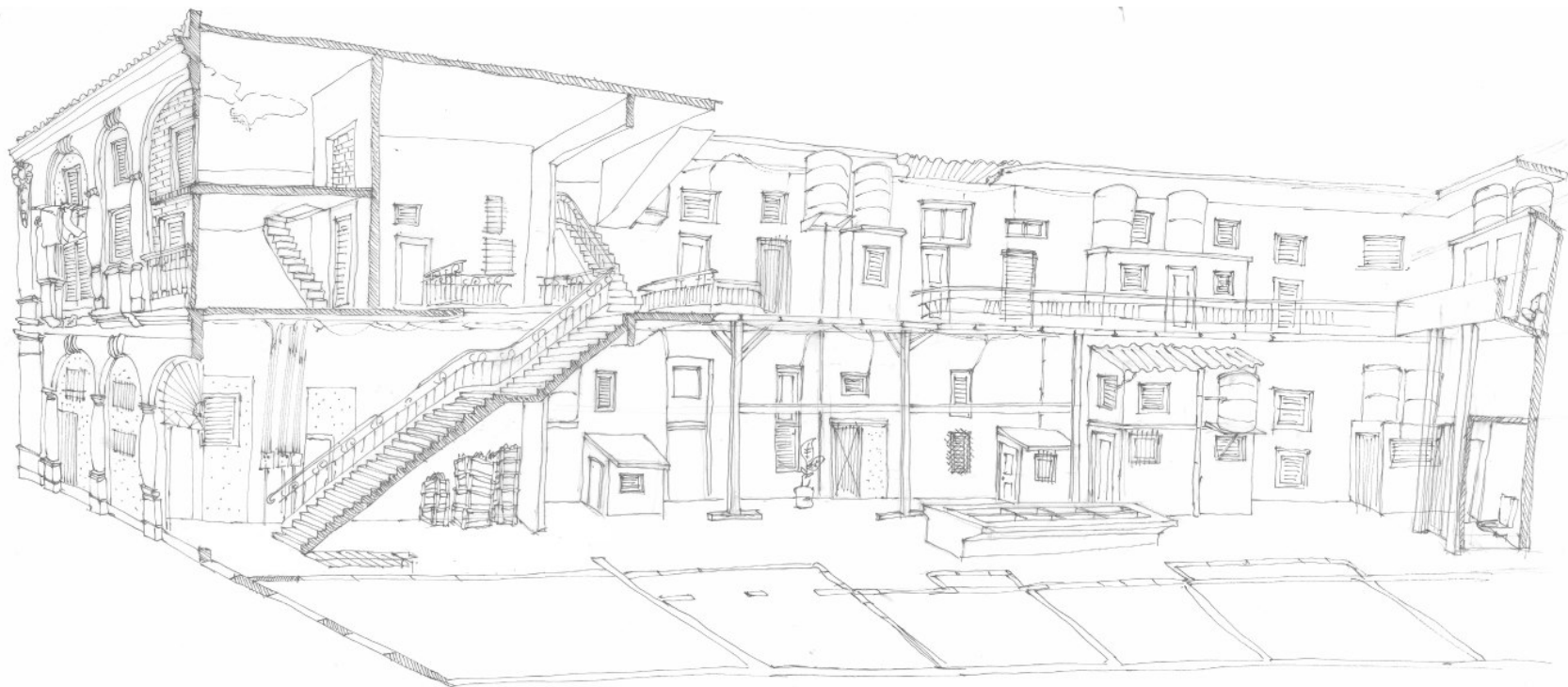

De woning

Voorbeeld van typisch woonhuis in originele staat

Voorbeeld van typisch woonhuis in anno vandaag

Barbacoa

Waterbassin

Gemeenschappelijke wasbak
(buiten gebruik)

Uitbreiding op galerij

nieuwe rooilijn

A

B

C

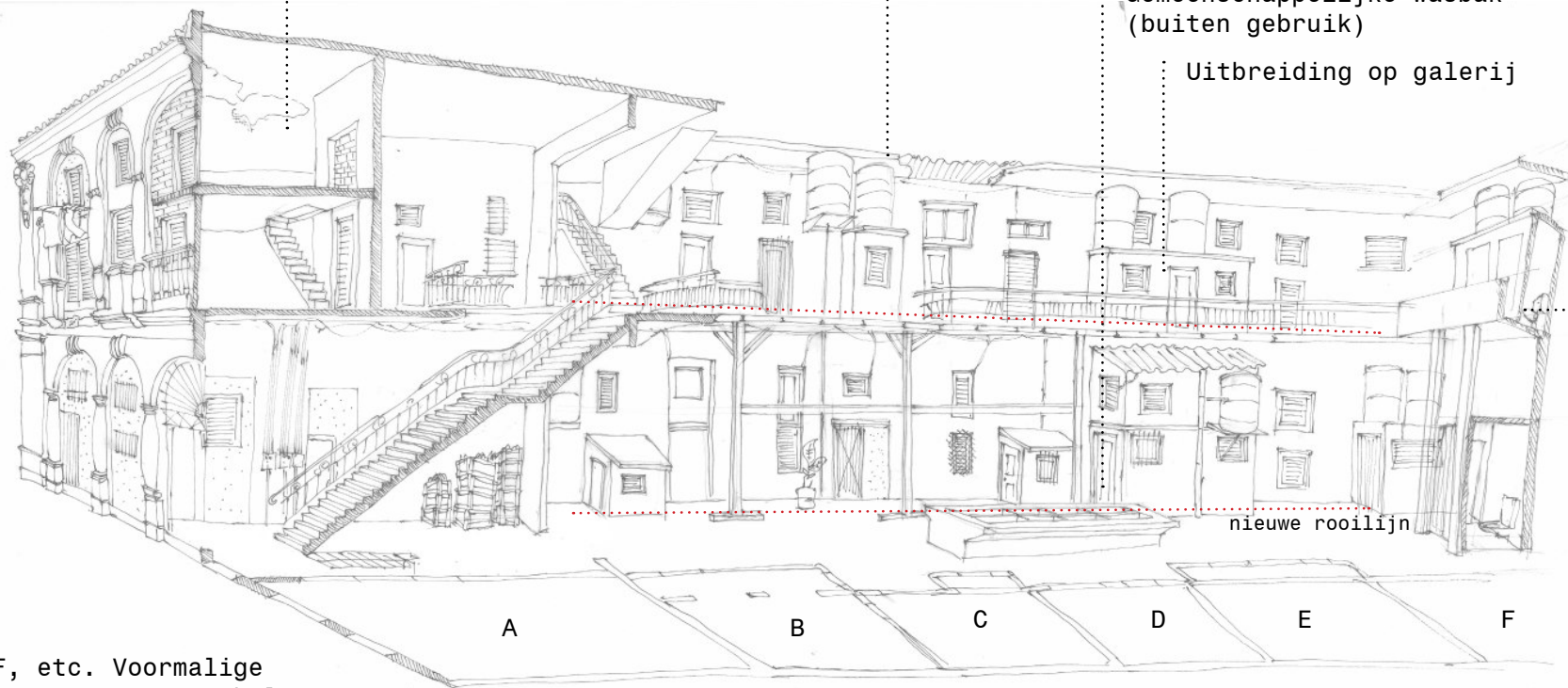
D

E

F

A-F, etc. Voormalige
kamers wat nu een hele
woning is.

Gemeenschappelijk toilet³³
(wordt vaak niet gebruikt)

Gedeelde ruimte

In Centro Habana is de bevolkingsdichtheid vooral na de revolutie snel gestegen. Het opdelen van woningen is in veel gevallen een geplande actie van de staat geweest. Veel mensen verlieten het land waardoor er veel woningen kwamen leeg te staan. Daarentegen was er een groot gebrek aan woningen.

In veel gevallen is te zien dat er in de oorspronkelijke situatie veel gezamenlijke functie waren gepland, zoals een wasbak in de patio, een wc of badruimte. Door de jaren heen zijn mensen echter zelf hun ruimte gaan vormgeven en uitbreiden. Deze uitbreidingen zijn vaak juist badkamers. Het is duidelijk te zien dat een aantal van de geplande collectieve functies niet werkt en dat mensen juist deze functie aan hun eigen woning toevoegen. De patio is echter wel vaak het element in een woning dat intensief wordt gedeeld. Hier wordt bijvoorbeeld samen de was op gehangen, muziek gemaakt en ontmoet men elkaar. **Het voorzien in een volledige woning is belangrijk.**

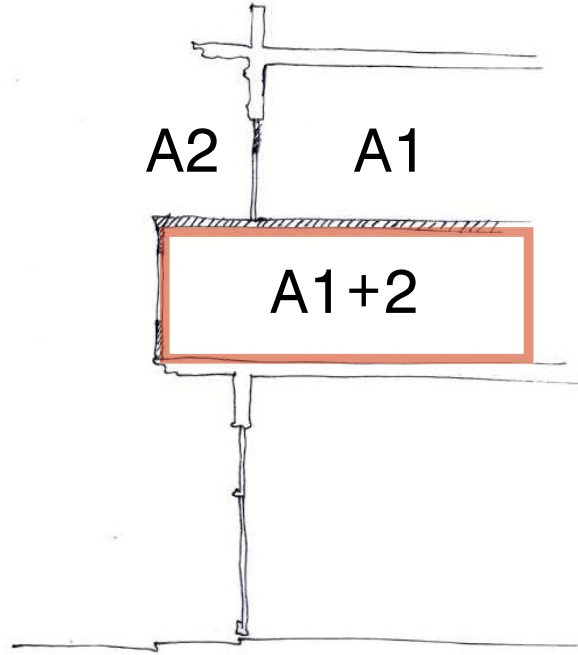
Rooilijn

Interessant is dat de mensen zelf veel aan het bouwen zijn, maar vaak als collectief toch afspraken maken over hoe ver ze uitbouwen, zodat er altijd voldoende ruimte overblijft om langs te lopen.

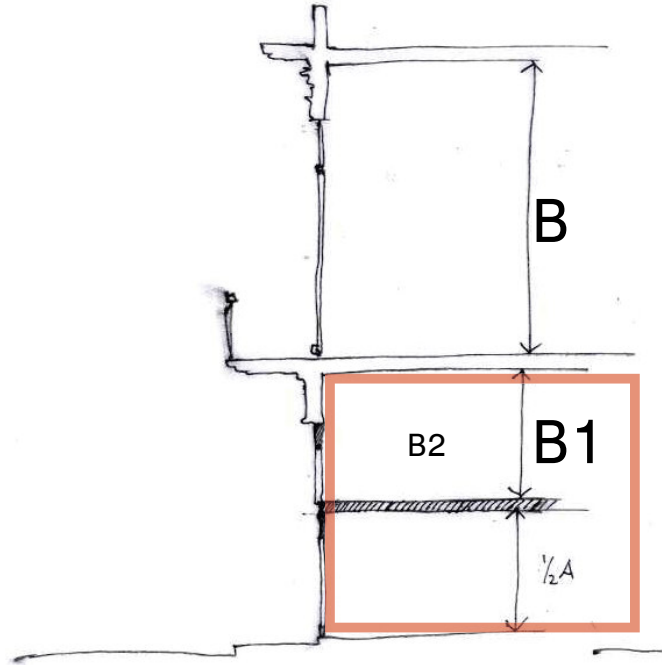
Manier van zelf ruimte indelen
door bewoners

Horizontaal uitbreiden door ruimte te
vergroten met balkon

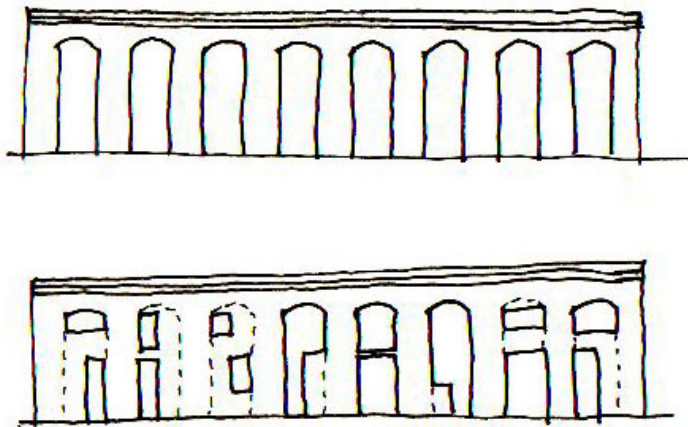

Manier van zelf ruimte indelen
door bewoners

Verticale uitbereiding door
ruimte te halveren

Woning is een structuur waarin
gewoond wordt.

Strategie

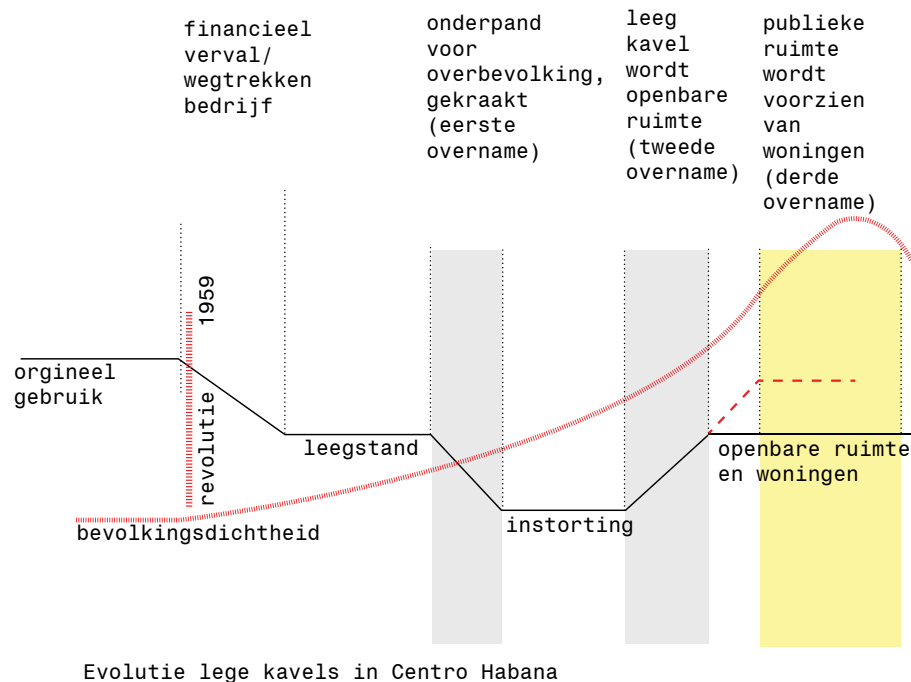
Opgave

Het geven van een plek aan ouderen en deze doelgroep een goede verbinding geven met maatschappij.
De doelgroep betreft specifiek ouderen die niet meer door hun nabije familie kunnen worden opgevangen en die langzaam maar zeker slecht ter been worden of al zijn.

Het betreft een prototype om te laten zien hoe er op een andere manier om gegaan kan worden met een lege kavel in de wijk, waarbij een nieuw programma wordt toegevoegd en de waarde die het heeft als publieke ruimte wordt behouden of vergroot.

Strategie

Als prototype kunnen mijn ontwerpuitgangspunten als basis dienen voor een ontwerp op een ander lege kavel in de wijk. Als belangrijkste uitgangspunt, los van de doelgroep, staat: het integreren van de waarde van de publieke ruimte die de lege kavels nu hebben. Verder is er een aantal types te herkennen die op een natuurlijke manier bepaalde ruimtelijke kwaliteiten hebben. Deze kunnen ondersteunend zijn aan de aard van het toegevoegde programma.

Uitgangspunten voor ouderenhuisvesting

1. Een goede verbinding betreft het geven van een keuze aan de bewoners, een keuze om makkelijk naar buiten te treden, maar ook een keuze om zichzelf terug te trekken in een meer beschutte plek. De overgang van de publieke ruimte naar een zelfstandig privé domein.

Een combinatie tussen een hoekkavel en een ingesloten kavel geeft in een lege kavel de ruimtelijke aspecten die hierin ondersteunen.

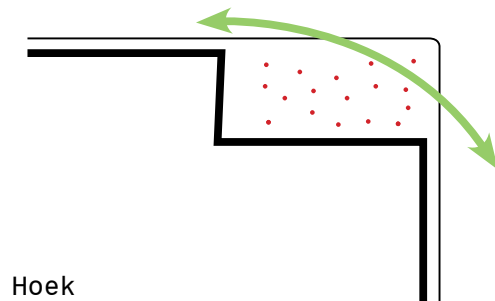

Open (meer publiek)

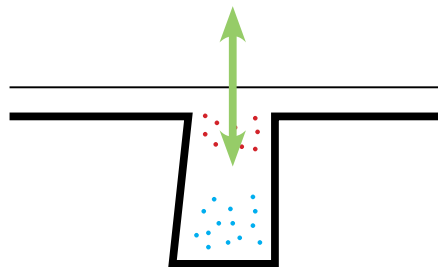

Beschut (minder publiek)

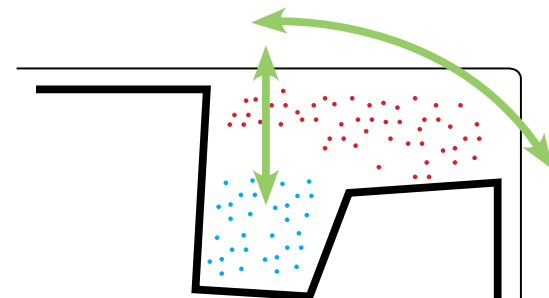
Typologie lege kavels

Hoek

Ingesloten

Combinatie

Relatie publieke - privé

Privé domein

Collectieve plekken

(Semi) Publieke ruimte

2. Een goede plek betreft een kleine gemeenschap waarbij spraken is van een mix tussen verschillende doelgroepen, tussen jong en oud. De vele lege kavels in de wijk bieden de kans om verschillende kleine woongemeenschappen te maken met verschillende kwaliteiten.

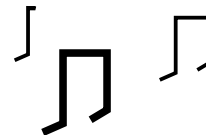
Mixen

+

+

Nieuw programma

3. Door het toevoegen van een extra programma wordt de verbinding tussen de doelgroep en de buurt versterkt. Iedere woongemeenschap kan een ander toegevoegd programma hebben. Zo ontstaat er diversiteit en krijgen de ouderen een keuze waar ze graag zouden willen wonen. In mijn project komt dit tot stand door het toevoegen van een kleine muziekschool in mijn woongemeenschap.

Strategie voor ouderenhuisvesting

Het maken van kleine woongemeenschappen waarbij doelgroepen worden gemixt en extra (variërend) programma wordt toegevoegd. Zo ontstaat er diversiteit en keuze.

Muziek

Kunst

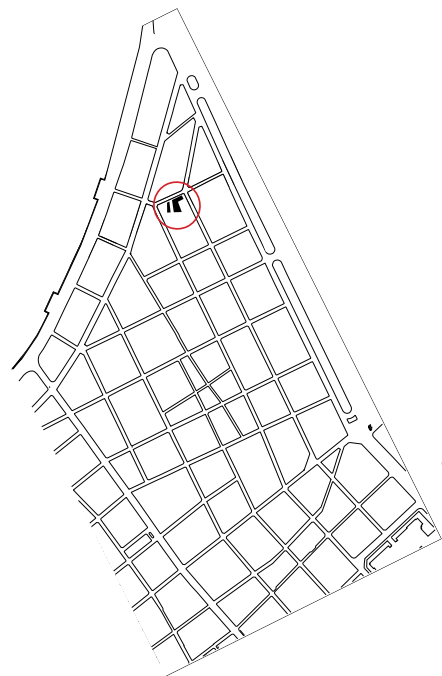
Literatuur

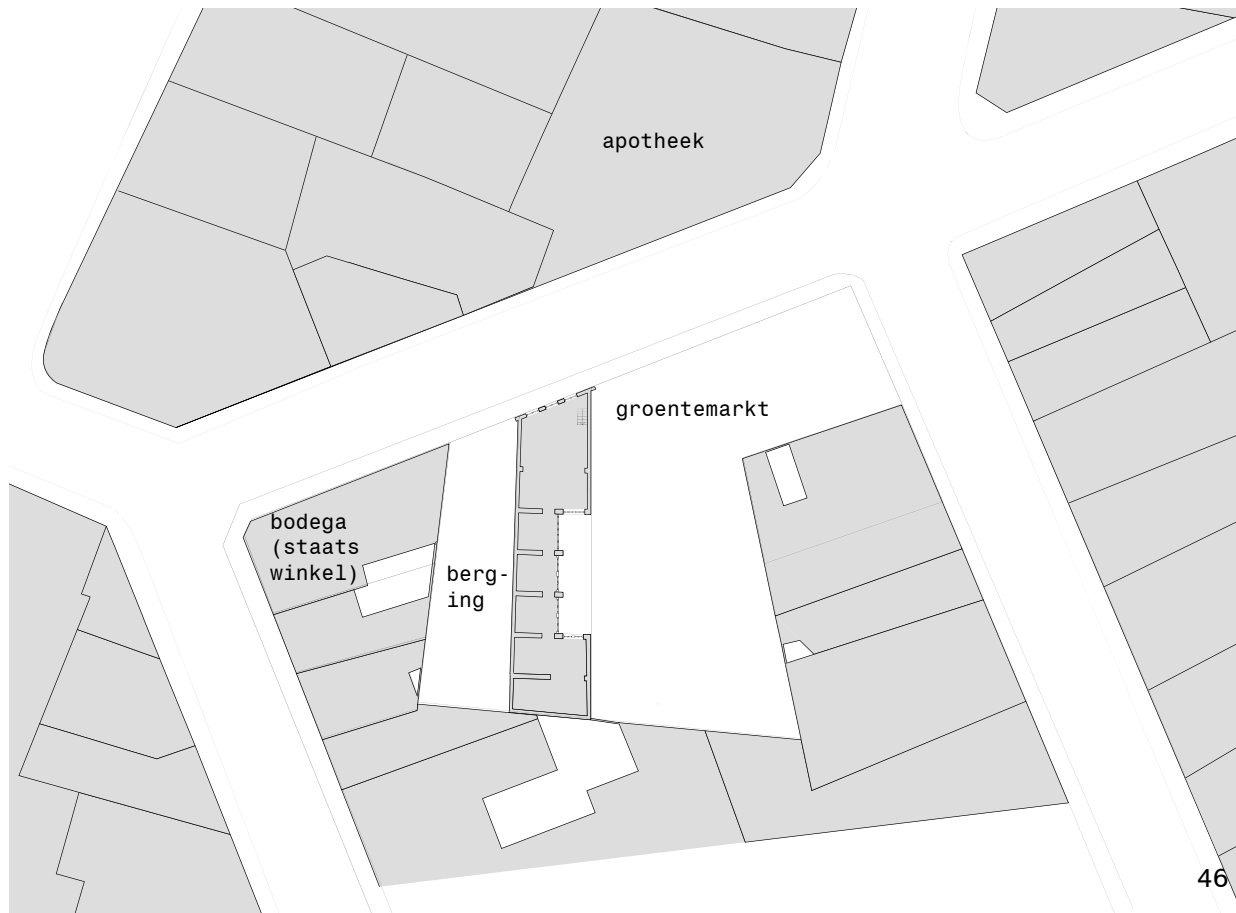

Locatie

Projectlocatie

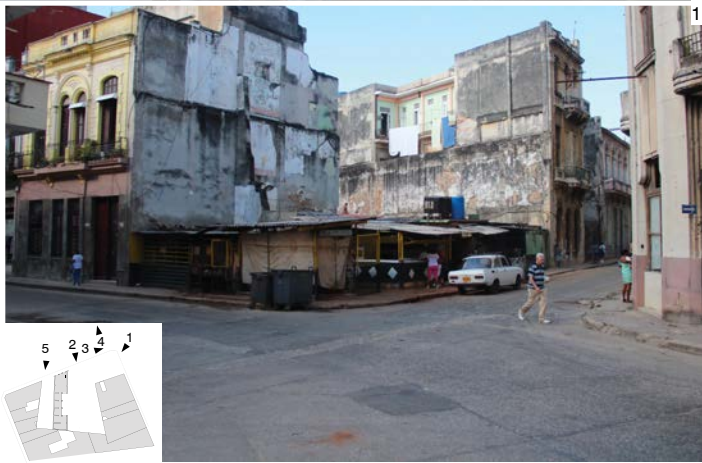

Wind

3

1

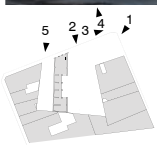

5

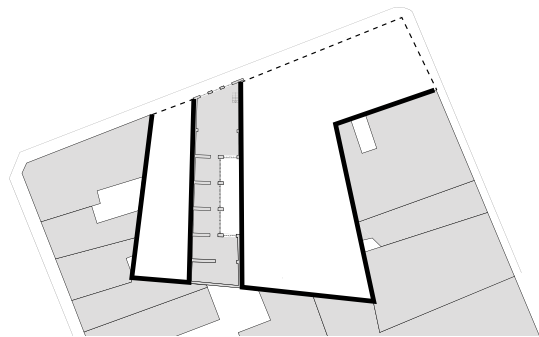
2

4

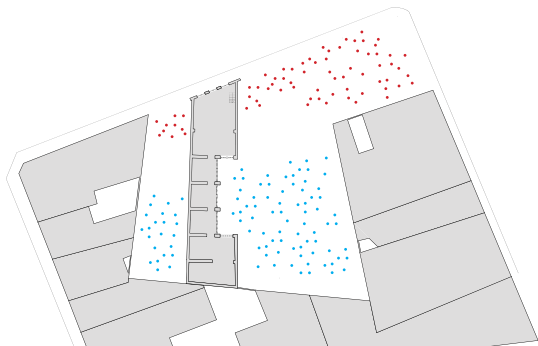

Twee lege kavels en één bestaand gebouw.

Veel van de lege kavels hebben gemeenschappelijke karakteristieken. De definitieve keuze voor de locatie is gebaseerd op een aantal punten. Het betreft een combinatie tussen een hoek- en een ingesloten kavel, die van nature de ruimtelijke karakteristieke heeft voor openbare en meer beschutte plekken. Daarnaast ligt dicht bij de kavel een tweede lege kavel, die is ingesloten tussen bebouwing. Door beide kavels als projectlocatie te nemen, ontstaat er een kans om te laten zien dat twee kavels een ruimtelijke en functionele binding kunnen hebben met elkaar, wat vrijwel nooit het geval is. De bestaande bebouwing die de twee kavels scheidt, biedt kans om een relatie te zoeken tussen de lege kavels en de omliggende gebouwen en hoe hier ruimtelijk mee omgaan kan worden.

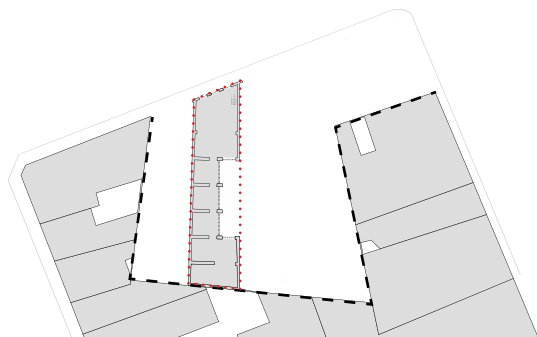
2 lege kavels dichtbij elkaar

Kavels hebben zowel een publiek karakter als een mogelijkheid tot een beschutte plek.

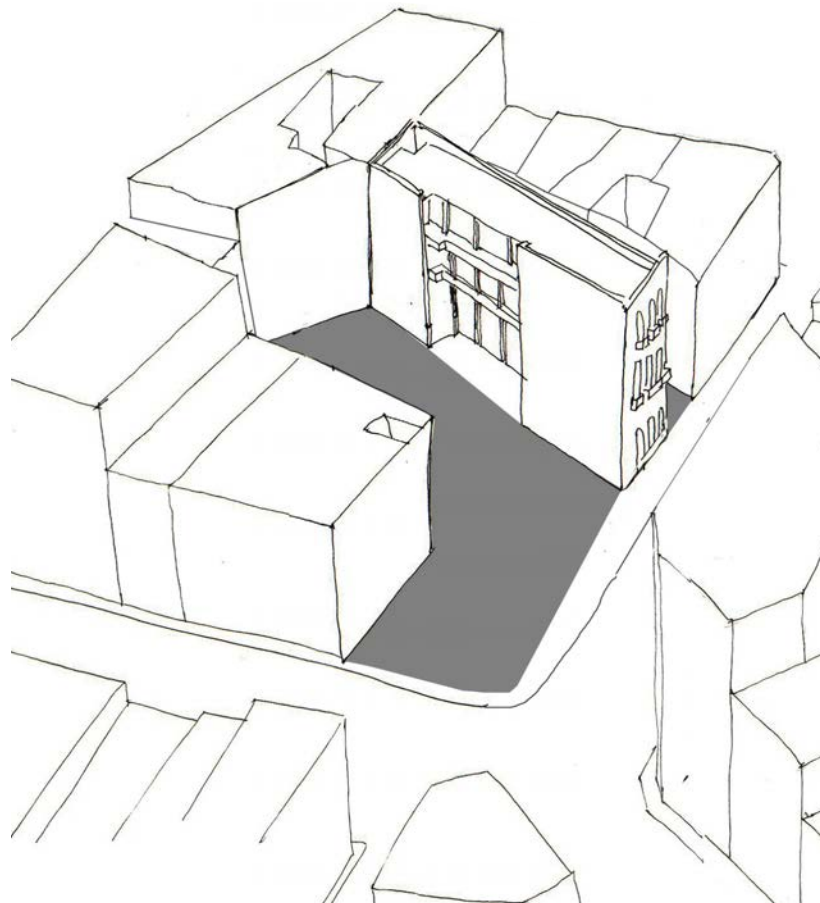

Patio's van de omliggende bebouwing zijn kansen om hierop aan te sluiten

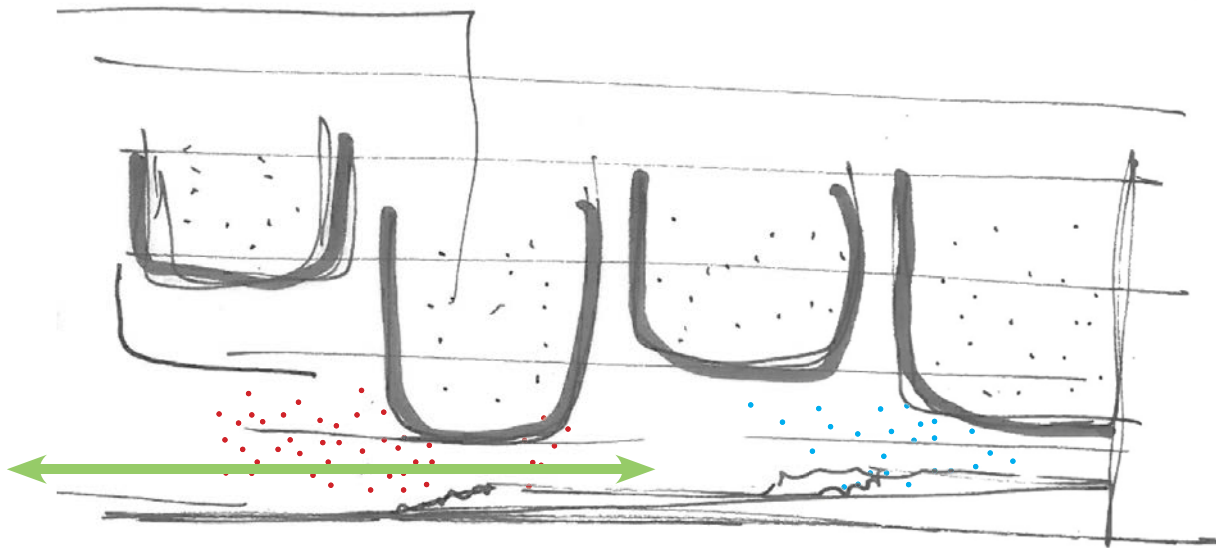
Projectgebied

Herprogrammeren van bestaande gebouw
tussen de twee lege kavels

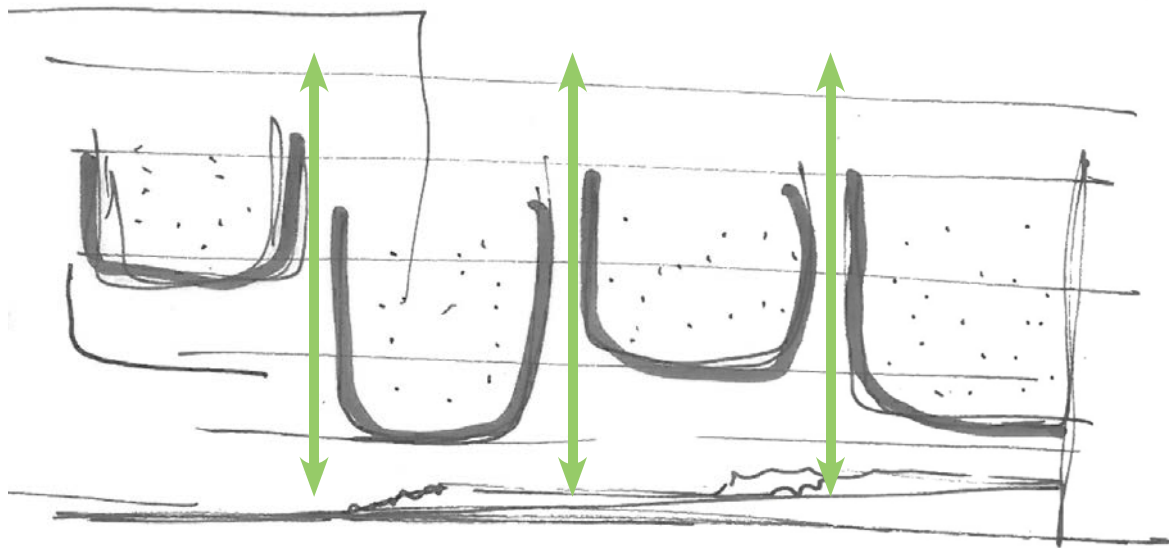

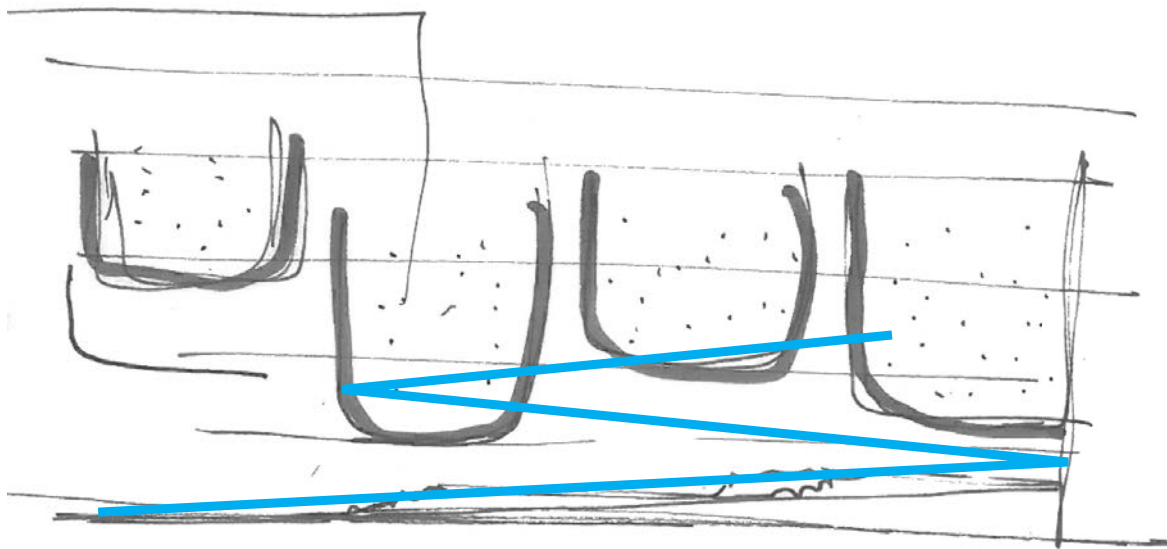
Concept

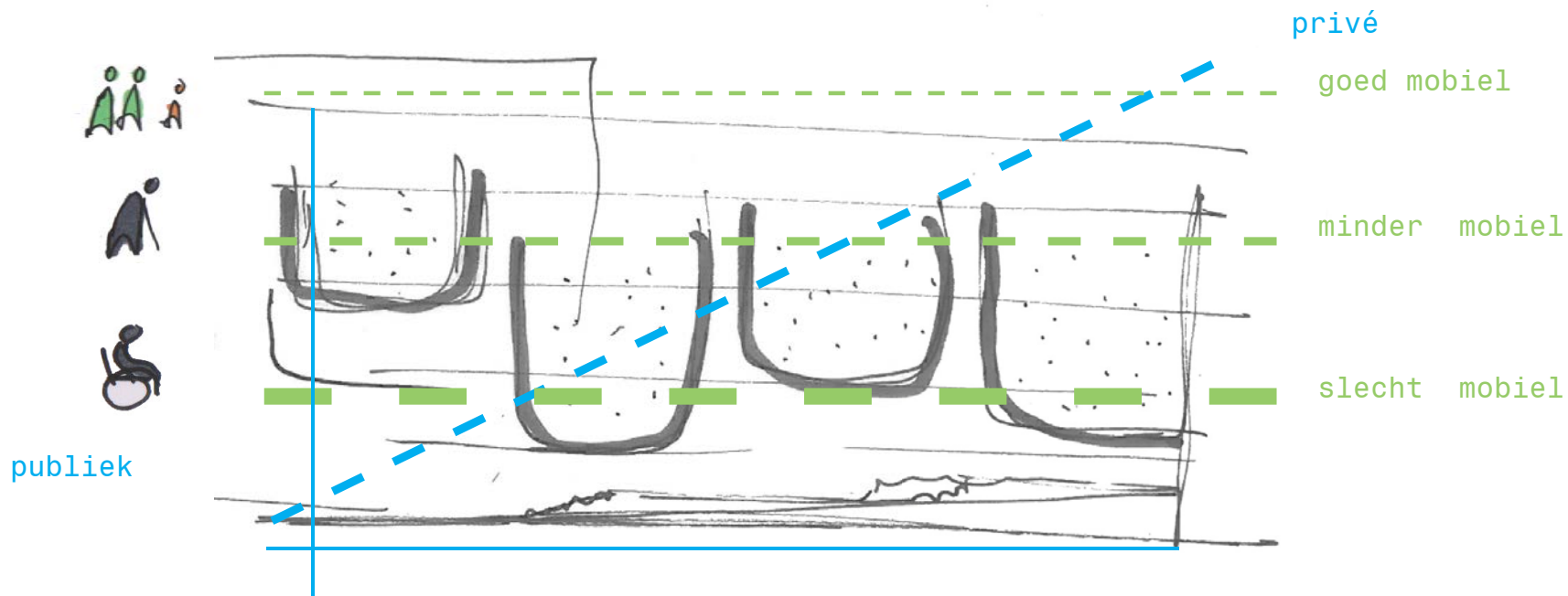
1. Het combineren van de bestaande publieke ruimte op het lege kavel en het toevoegen van nieuw programma.

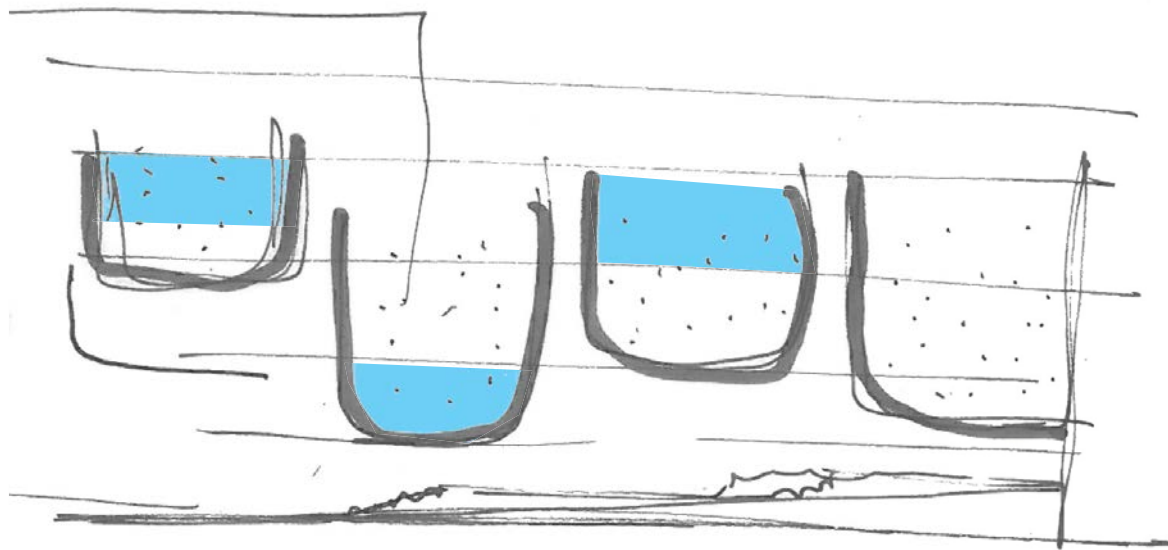
2. Licht en lucht naar binnen halen.

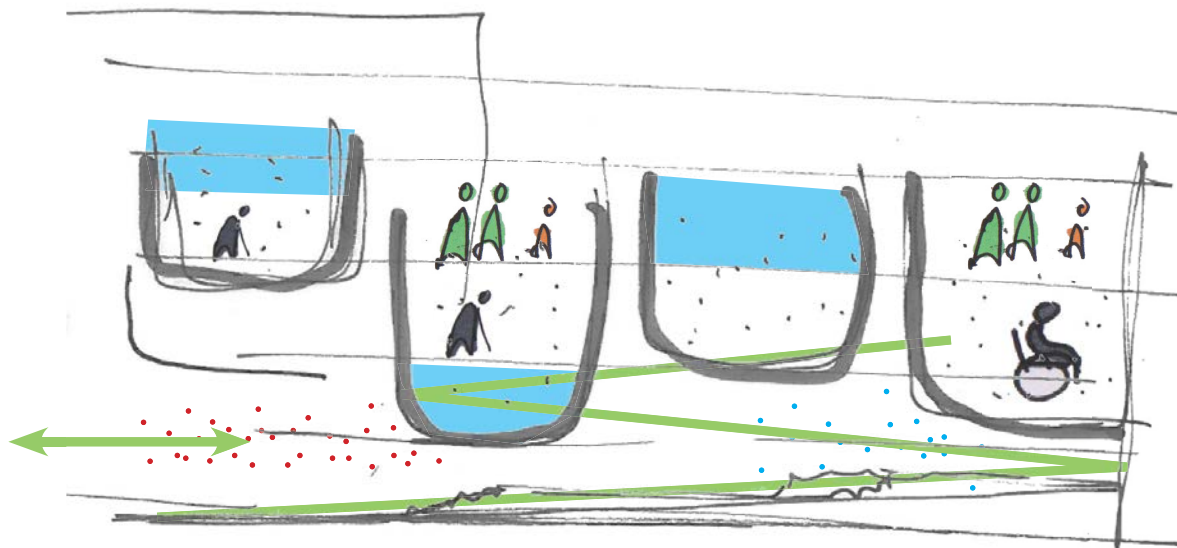
3. Volume toegankelijk maken d.m.v. een hellingbaan.

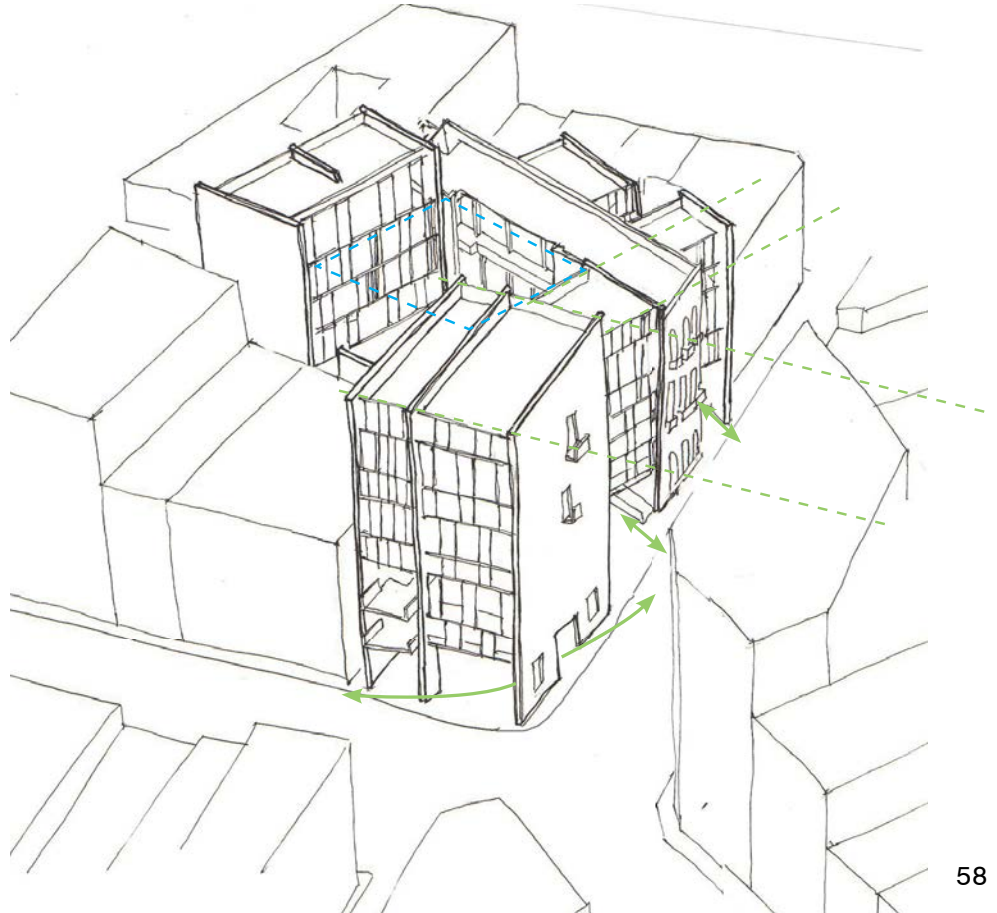
4. Bewoners die slecht ter been hebben dichtbij de publieke ruimte plaatsen.

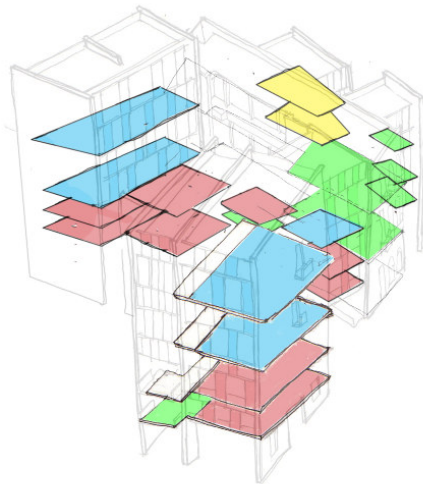

5. Muzikaal programma gebruiken om de buurt naar binnen te halen.

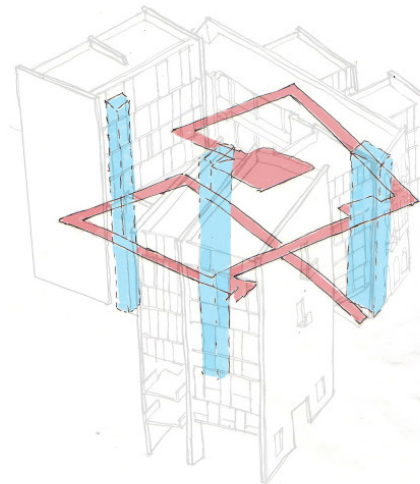
Totaal concept

Programma

- Type A (rolstoeltoegankelijk)
- Type B (toegankelijk via trap)
- Type C (uitbreiding van bestaande woningen)
- Muziek

Hellingbaan verbindt volumes en ontsluit woningen. 3 trappenhuisen voorzien in een snelle ontsluiting van de bovengelegen woningen

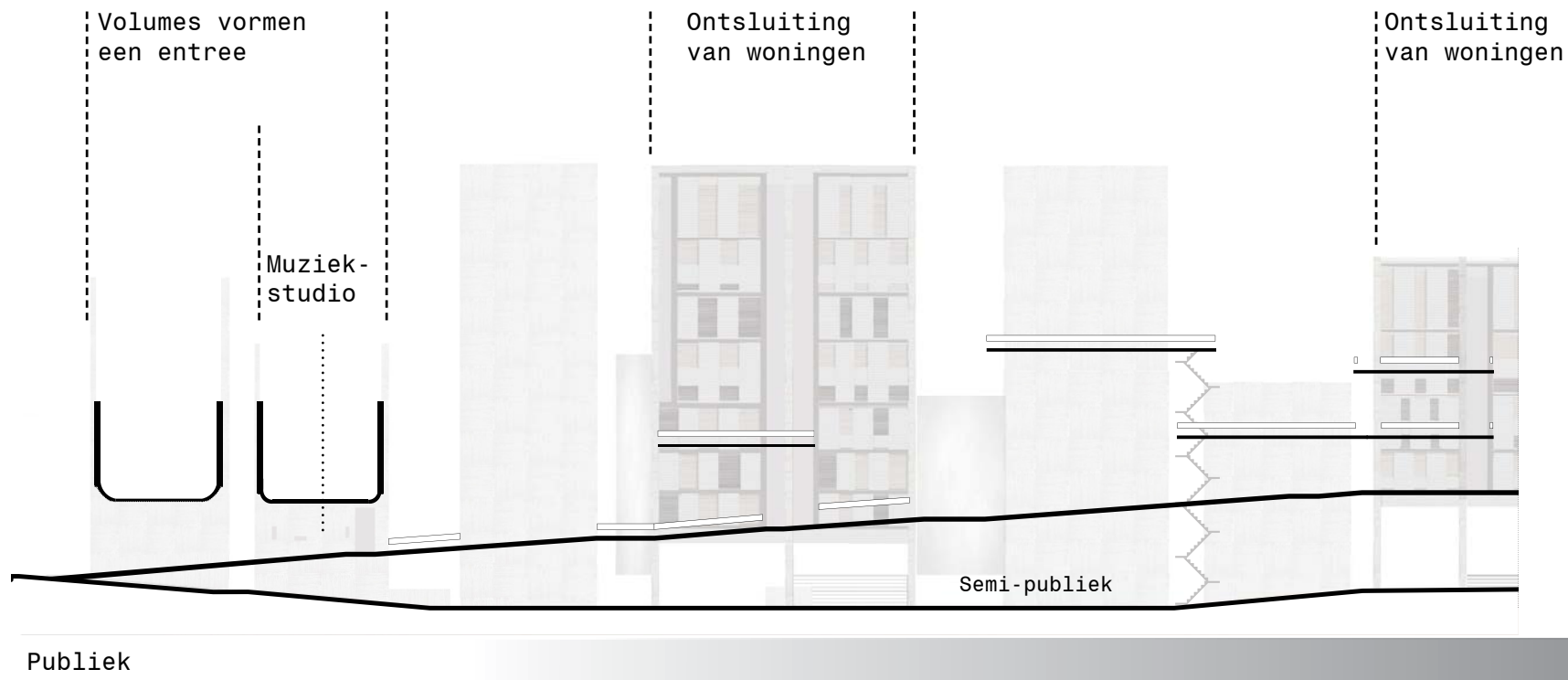

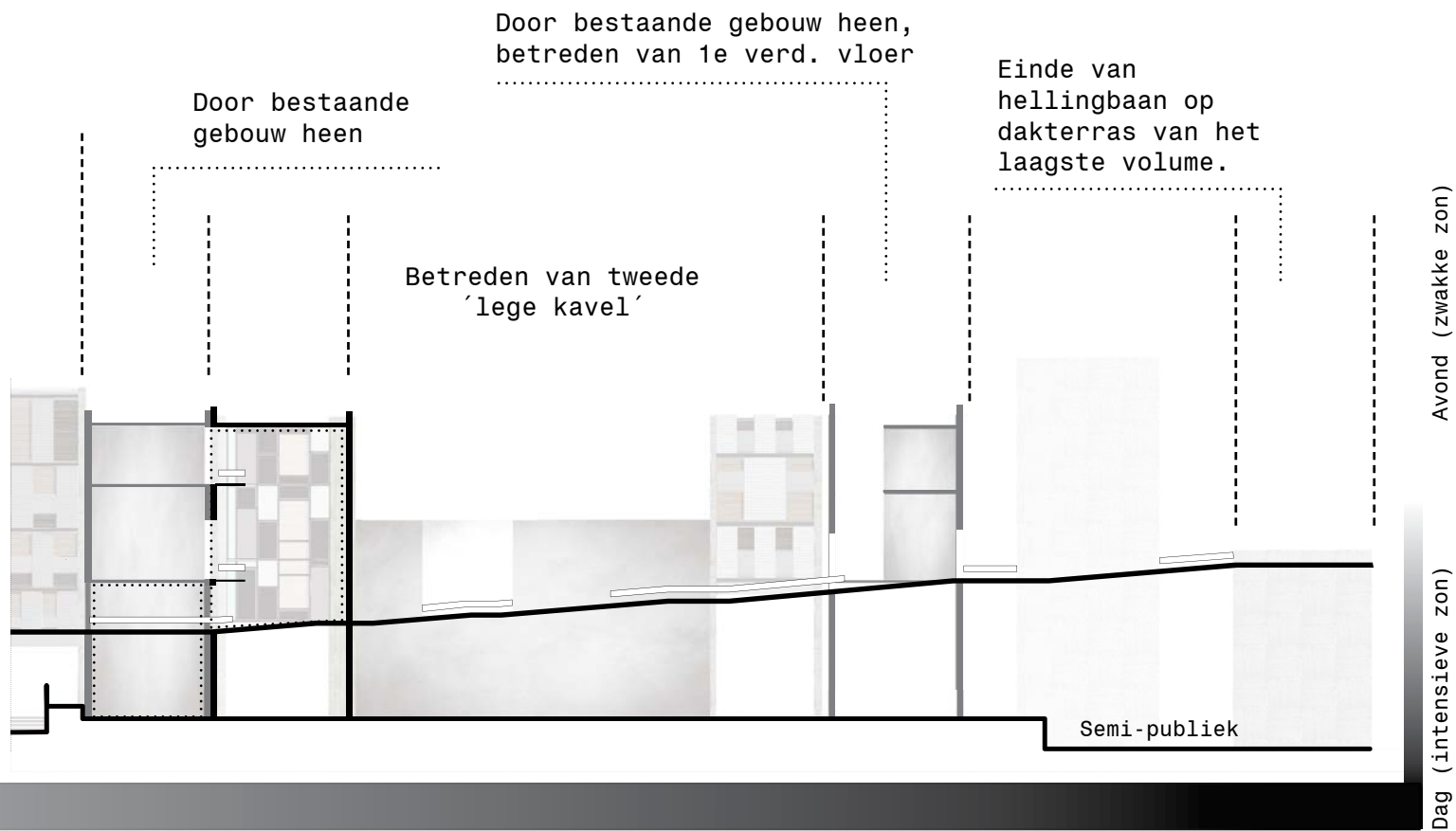

Route als geheel

Publiek versus Collectief

De hellingbaan symboliseert de overgang van publiek naar collectief. Het verbindt de verschillende volumes met elkaar en de bewoners met het muzikale programma. Langs de route zijn verschillende rustpunten en functies geplaatst.

De overgang is vormgegeven op een subtiele manier. Het begin van de route heeft een erg publiek karakter. De eerste plek die men tegenkomt, is een muziekstudio, hier kan men even blijven kijken en luisteren. Tegenover de studio is een vergroot bordes, wat het eerste rustpunt is. Vervolgens gaat men verder omhoog. Het tweede rustpunt bevindt zich bij een bestaande patio, men loopt naar het licht toe.

Ondertussen passeert men de semipublieke ruimte op de begane grond. Hier kunnen bewoners en mensen uit de buurt elkaar ontmoeten. De ruimte heeft een besloten karakter omdat het zich verder van de straat bevindt. Muzikanten die naar school gaan of bewoners kunnen kiezen om ook hier te gaan oefenen of te spelen. Muziek maken heeft veel te maken met concentratie en de grens van het laten zien en horen. In het gebouw is een aantal plekken vormgegeven met een verschillend niveau van beslotenheid. Hierdoor kan de muzikant zelf een plek in het gebouw zoeken die past bij de concentratie die hij zelf nodig heeft.

Het karakter van de route wordt al snel collectiever naarmate men de eerste woningen passeert. Louter door een raam of voordeur aan de route te verbinden, voelt men al dat er een ander domein betreden wordt. Het domein van de bewoners.

Nadat men de route vervolgt, worden er meer woningen ontsloten. Ongeveer halverwege ontmoet de route het bestaande gebouw. De route loopt hier doorheen en ontsluit een kleine bibliotheek met vooral bladmuziek.

Vervolgens passeert men een volume waarin alleen muziek wordt gemaakt. Dit volume ligt aan de straat en is bedoeld voor luide instrumenten of muzikanten die in alle rust willen oefenen. Door dit volume aan de straat te plaatsen, wordt de muziek die hier wordt gemaakt toch met de buurt gedeeld en kan men even blijven staan om te luisteren.

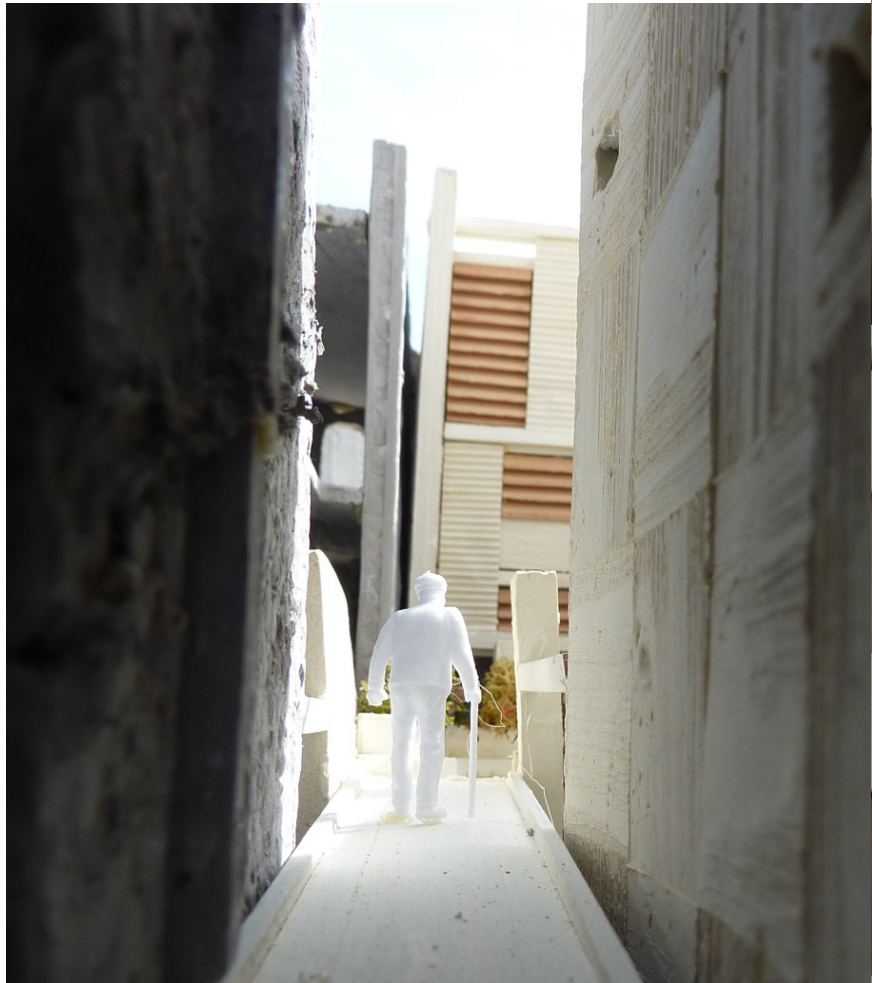

Na het muzikale volume betreedt men de tweede lege kavel, die een meer beschut karakter heeft. Hier kan je, zonder dat je de muzikant ziet die op de begane grond aan het oefenen is, deze toch horen.

De route loopt weer door het bestaande gebouw heen. Nu komen we aan op de 1ste verdieping van het bestaande gebouw. Hier zijn een aantal woningen en een leslokaal gelokaliseerd.

De route eindigt op het dak van het laagste volume. Dit is een ontmoetingsplek voor voornamelijk bewoners en eventueel genodigden. Het meest collectieve punt van de route.

De semi-publieke ruimte op de begane grond is erg waardevol overdag, wanneer de zon erg intensief is en er veel mensen op straat zijn. De collectieve ruimte op het dak is erg waardevol in de avond als de zon zwak is en de bewoners liever wat beschut in hun eigen domein willen zijn.

Woningen (bouwstenen)

ooghoogte van een staand persoon 165 cm

maximaal bereikbare hoogte 160 cm

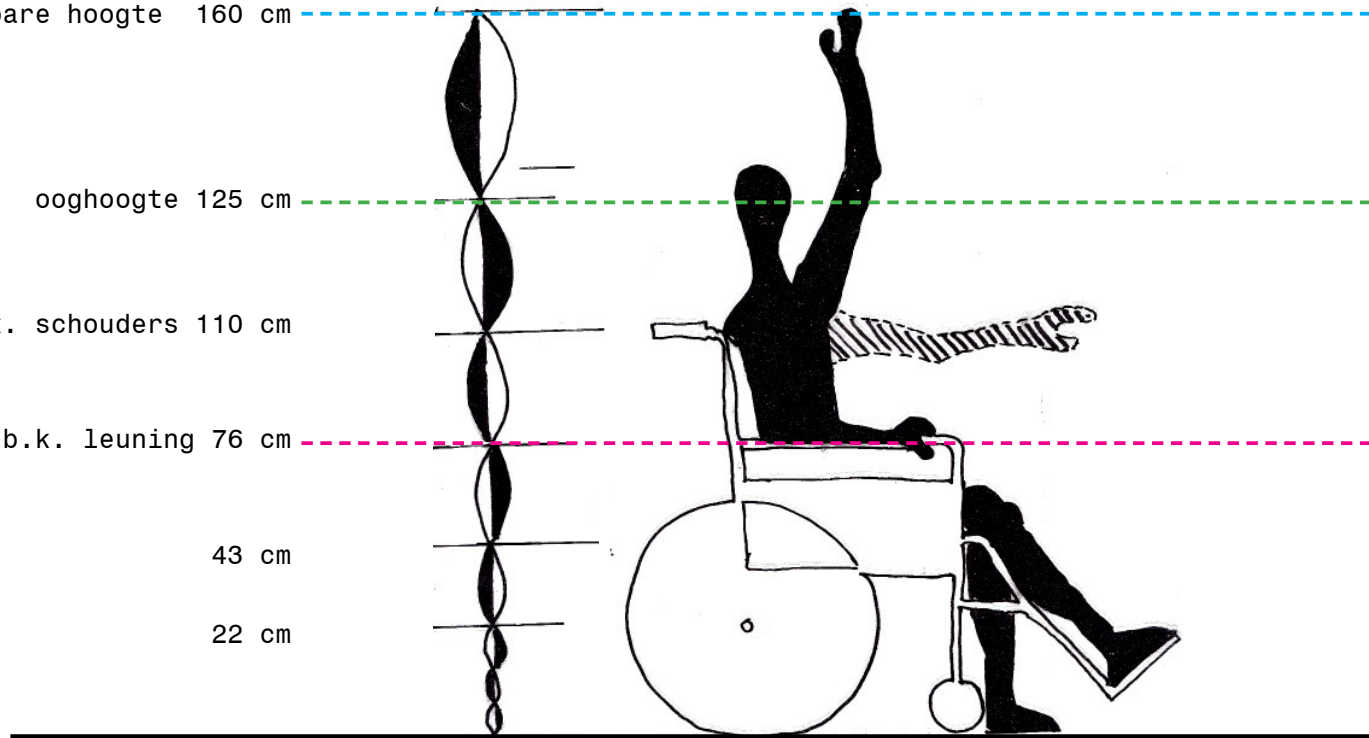
ooghoogte 125 cm

b.k. schouders 110 cm

b.k. leuning 76 cm

43 cm

22 cm

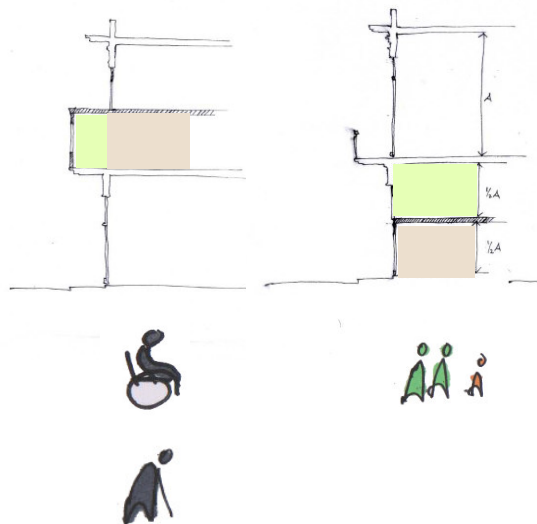

Wonen

Mensen in Centro Habana hebben laten zien dat ze in staat zijn om op bepaalde manieren zelf hun woning in te delen. Het uitgangspunt is om de woningen niet als een statisch geheel te zien, maar als een ruimte waarbinnen de bewoner zijn eigen plek kan zoeken. Het geven van de keuze hoe iemand zelf zou willen wonen.

Deze keuze is vormgegeven door het ontwikkelen van woningen die verticaal en horizontaal uitgebreid kunnen worden. Iedere woning heeft een basis, een privédomein. Deze bestaat uit een 1-persoons slaapkamer, een badkamer, een keuken, een kleine zithoek en een balkon. Type A is een woning die door de hellingbaan is ontsloten, deze is geheel rolstoeltoegankelijk. Bij deze woning speelt het balkon een cruciale rol. Deze voorziet de bewoner in de keuze om de buitenruimte in een aantal stappen bij de woning te kunnen trekken, waardoor de woning groter wordt en de buitenruimte kleiner. Hoe groter de woning wordt, hoe meer ze de gezamenlijke plekken (buitenruimtes) in het gebouw zullen gaan gebruiken.

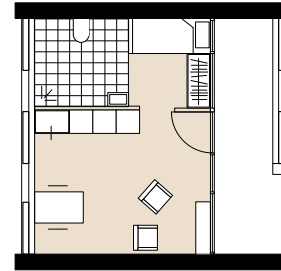
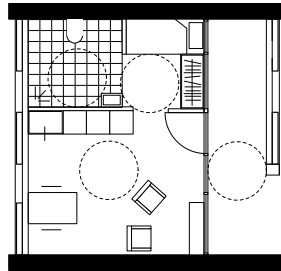
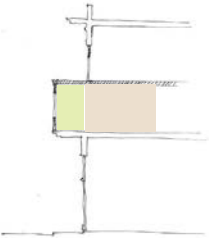
Type B is een woning die alleen te bereiken is door een trappenhuis. Hier is in de hoogte een overmaat ontworpen, waardoor de bewoner zijn leefruimte kan vergroten door een tussenverdieping te plaatsen.

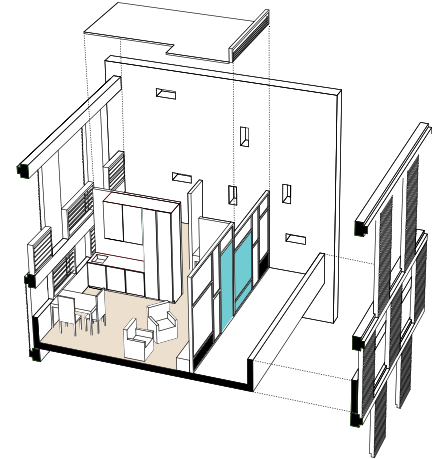
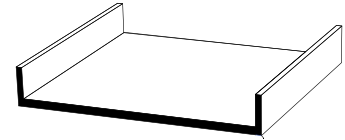
Type A - Gelijkvloerswoning

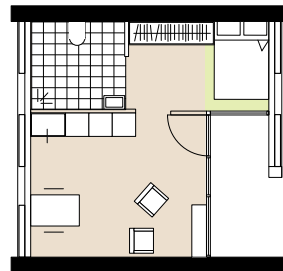
Geschikt voor minder valide mensen.

Kan **horizontaal** uitgebreid worden om de woning te vormen naar de wens van de bewoner.

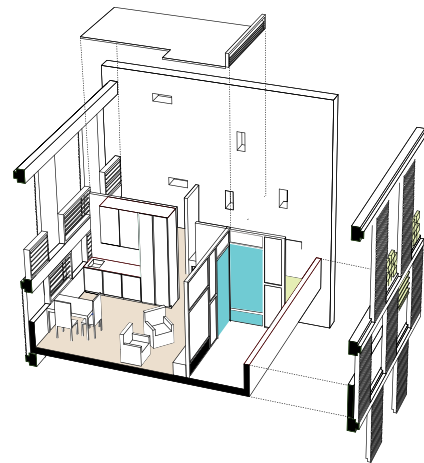
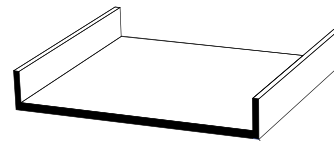

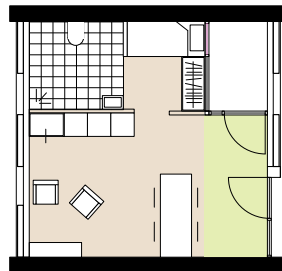
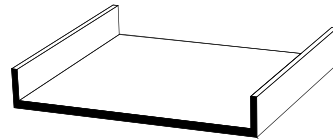
Basis, woning met basis voorzieningen en toegankelijk voor iemand in een rolstoel.

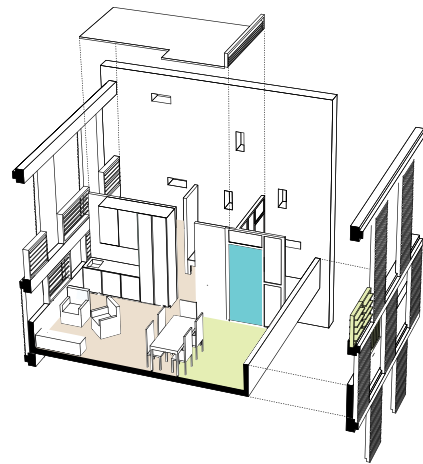

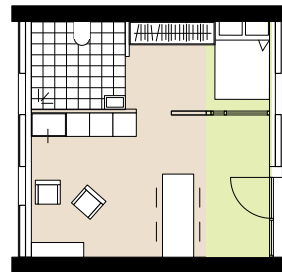
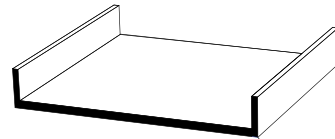
Deel van het balkon
wordt dichtgezet
zodat er een 2p.
slaapkamer ontstaat.

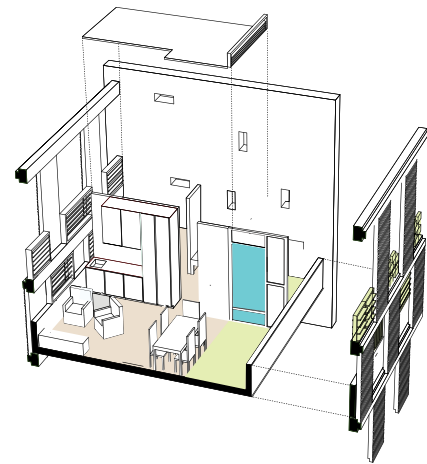

Deel van het balkon
wordt dichtgezet
zodat de woonkamer
grotere wordt.

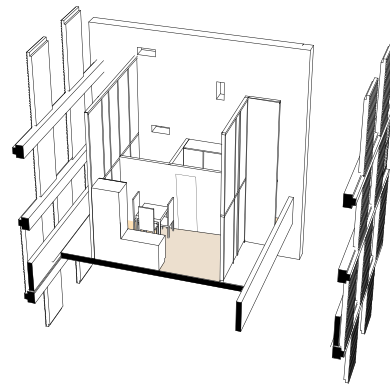
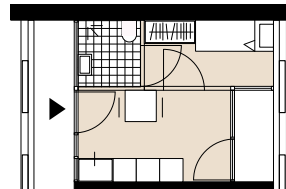
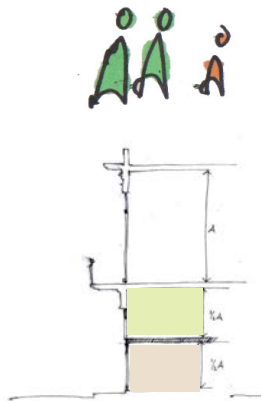
Gehele balkon wordt
dichtgezet zodat
de woonkamer en
slaapkamer groter
wordt.

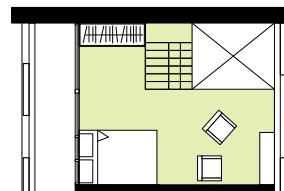
Type B - Woning met trap

Geschikt voor mensen
die nog goed mobiel
zijn.

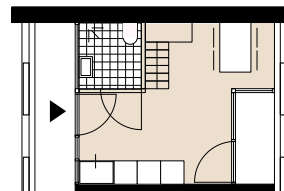
Kan **verticaal**
uitgebreid worden om
de woning te vormen
naar de wens van de
bewoner.

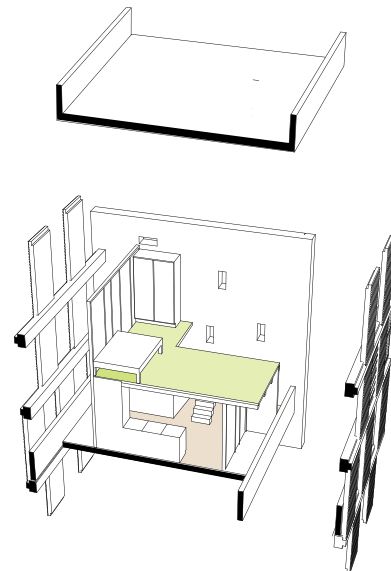
Type B - optie 1

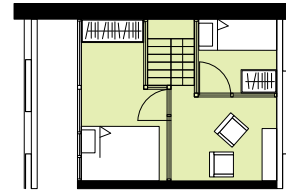
laag 2

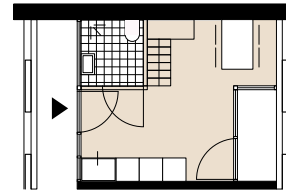
laag 1

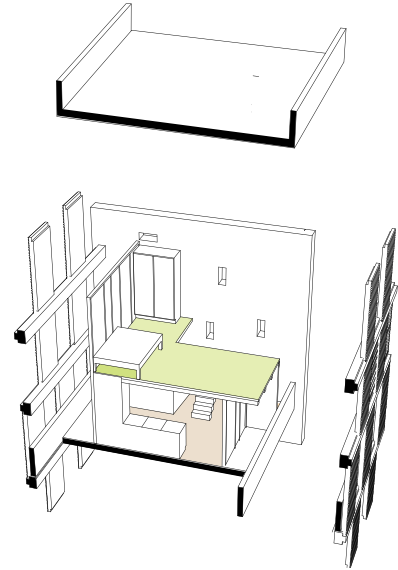
Type B - optie 3

laag 2

laag 1

Type C - uitbreiding op bestaande woningen

Uitbreiding op de bestaande woningen. Totaal 4 woningen, waarvan 2 door de hellingbaan worden ontsloten.

Beginbeeld van gevels

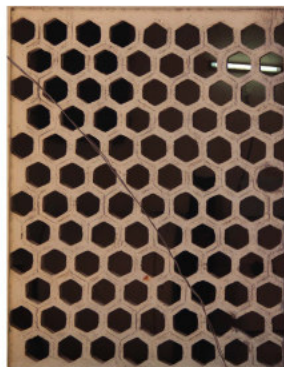
**Tussenfase, aantal bewoners bouwen
wel uit, andere niet**

**Mogelijk eindbeeld van gevels, een aantal
woningen is nog in originele staat, veel zijn
echter aangepast.**

Varianten van zelfgemaakt gevelopeningen

Doorsnede A

Impressie van begin
van de route.

Plek langs
route waar
muzikanten
of
bewoners
even
kunnen
zitten.

Plek op het verlaagde
maaiveld. Hier kunnen
bewoners, uit de
sterke zon, elkaar
ontmoeten. Het is
een beschutte plek,
waarbij er toch
contact is met de
straat en de buurt.

Doorsnede B

Plek op het
maaiveld,
t.p.v. het
ingesloten
kavel. Hier
kunnen
muzikanten
in alle rust
oefenen,
maar kunnen
de bewoners
hen toch
horen.

Doorsnede C

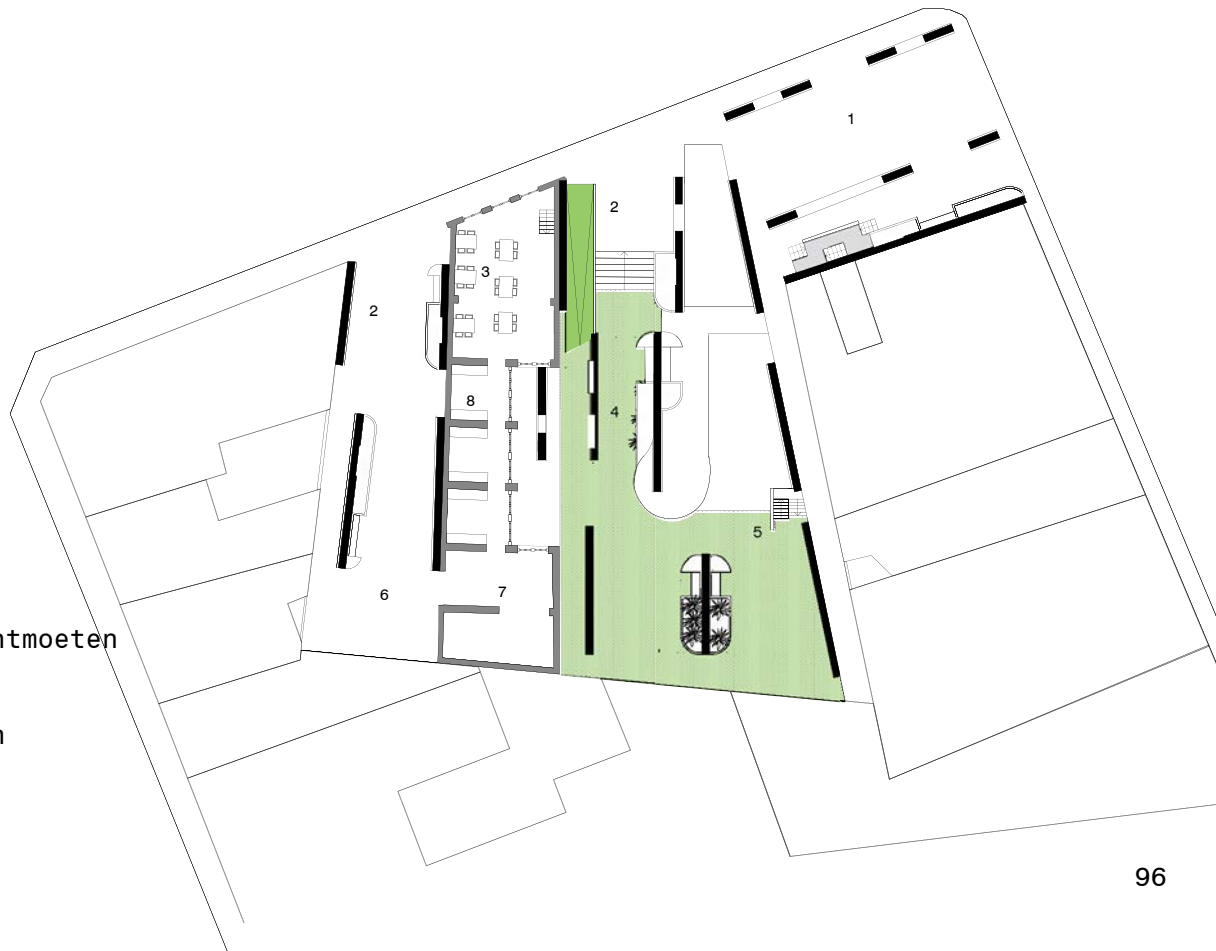
Plek in het hoge
volume waar de
ontsluiting
en een hoogte
verschil in de
vloer een ruimte
schept waar
bewoners ruimte
hebben voor
activiteiten,
maar wat ook
kan dienen voor
eventuele kleine
optredens,
waarbij de
galerijen
tribunes worden.

Laag 0: + 6 m.

Collectieve/ Muzikale ruimtes

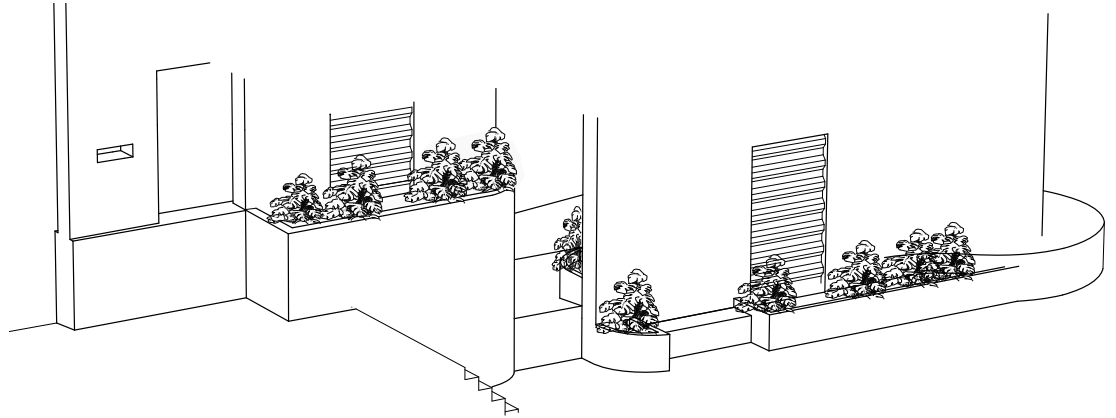
Openbare route

1. (bestaande) Groentemarkt
2. Plek voor de buurt om elkaar te ontmoeten
3. (bestaande) Cafeteria
4. Plek voor bijvoorbeeld een kapper
5. Open (semi-publieke) plek waar men zich terug kan trekken
6. Beschutte plek waar men minder in het zicht zit
7. muziekstudio
8. kantoor

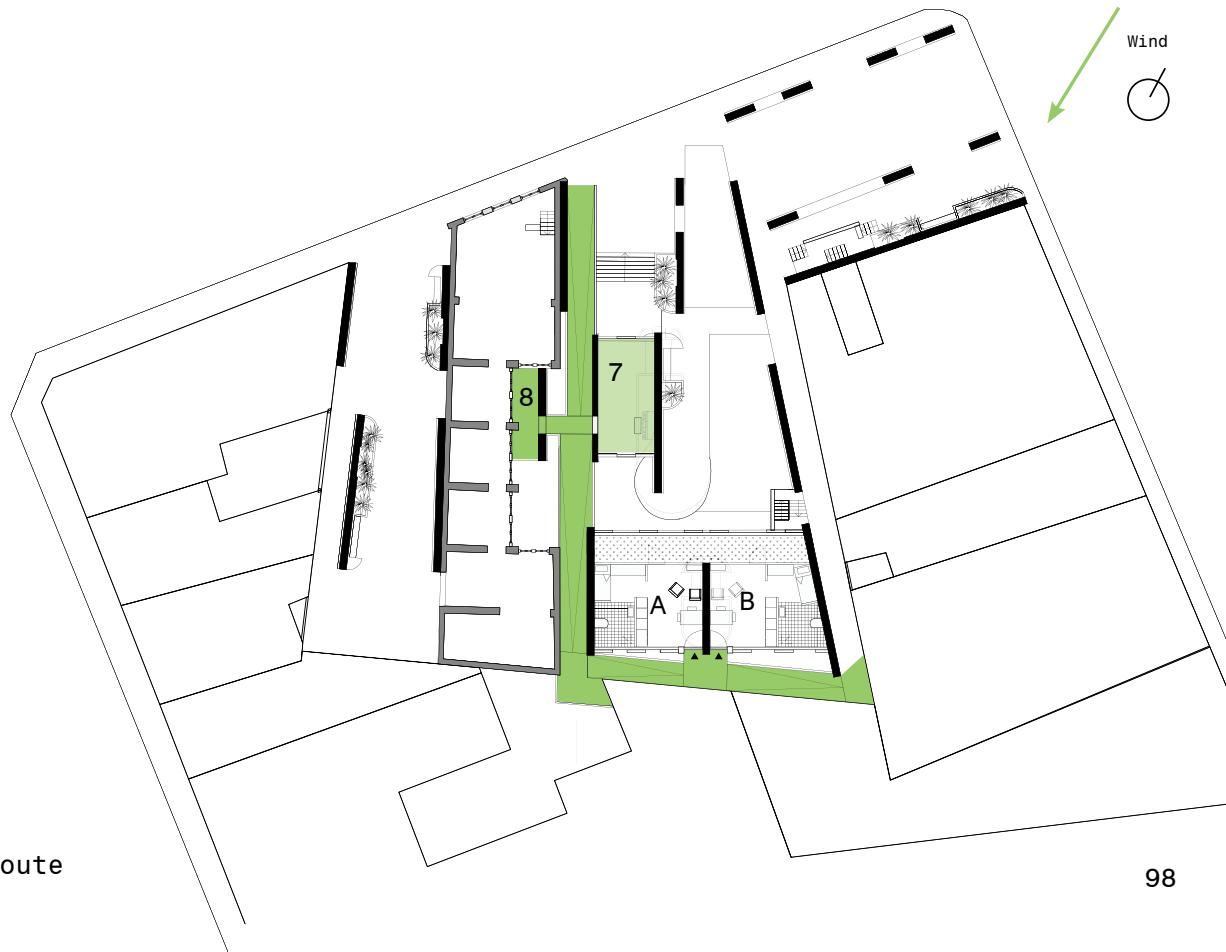

Groen

De ruimte onder het gebouw is publieke ruimte. Om hier een goede verblijfsplek van te maken, worden groen en bankjes gemaakt ter plaatse van de schijven. Zo vormen zij de sokkel waarop de constructieve schijven staan. Het regenwater dat op de daken valt, wordt door de schijven naar beneden geleid en wordt onder het volume zichtbaar. Zo krijgen de planten op een natuurlijk manier water. Een aantal planten kan goed in de schaduw of met weinig zon leven. De Asplenium en de Helecho zijn hier voorbeelden van.

Laag 2: + 3 m.

- 7. Muziekstudio
- 8. Rustpunt (beschutte plek) langs route
- A-B. Woning type A

Laag 3: + 6 m.

- 9. Rustpunt langs route waar licht en ruimte wordt verkregen door aan te sluiten op een bestaande patio
- 10. Gezamenlijke keuken
- 11. Gezamenlijke ruimte (om met een grote groep te eten) en om kleine concerten te geven
- 12. (barbacoa) Route loopt door bestaande gebouw
- 13. Kleine bibliotheek
- 14. Muziekstudio
- A-G Woning type A (rolstoeltoegankelijk)

Laag 4: + 9 m.

- 15. Toegang vanaf hellingbaan tot 1e verdieping bestaande gebouw
- 16. Einde van hellingbaan, plek om elkaar te ontmoeten
- 17. Leslokaal (theorie)
- 18. Muziekstudio
- 19. Tweede gezamenlijke keuken
- I-H Woning type C
- J-O Woning type A (rolstoeltoegankelijk)

Laag 5: + 12 m.

- 20. tweede leslokaal
- 21. muziekstudio
- 22. plek op het dak
- P-Q Woning type C
- R-Z Woning type B (alleen toegankelijk via het trappenhuis)

Materialisering

Eenheid en identiteit

Het ontwerp bestaat uit een ensemble van een aantal volumes. De eenheid ontstaat doordat zij dezelfde vormtaal hebben.

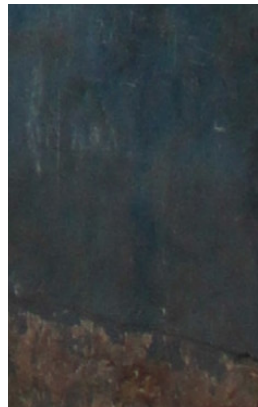
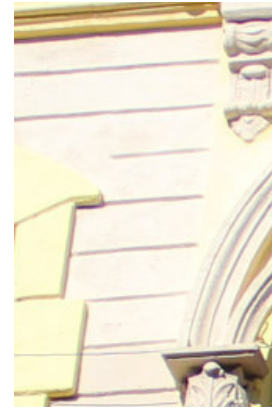
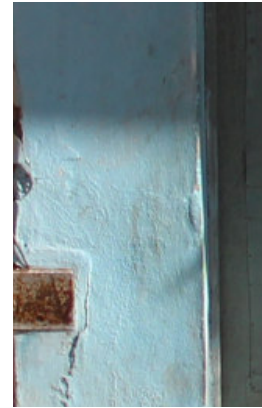
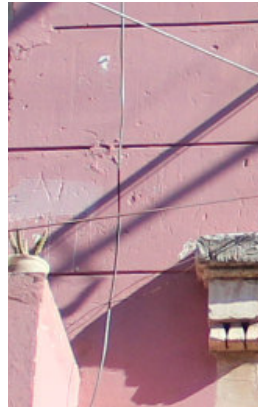
Om de volumes ieder een eigen karakter te geven en de bewoners een eigen plek in het gebouw, worden kleur en textuur gebruikt.

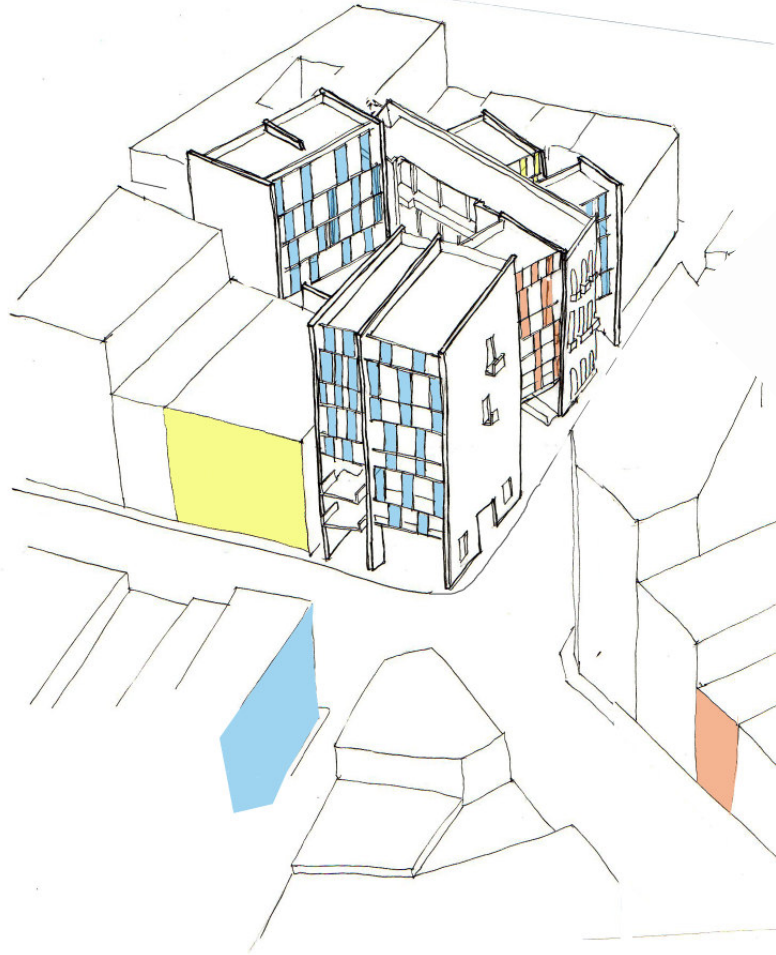
Ieder volume krijgt een eigen karakter d.m.v. kleur en textuur. De kleuren zijn herleid uit het kleurgebruik in de wijk.

De texturen zijn gebaseerd op de aanwezige materialen en de plasticiteit van beton.

Materiaal

Als basismateriaal is beton gekozen. Dit omdat dit een erg toegankelijk materiaal is op Cuba. De texturen zijn gebaseerd op de materialen die veel te zien zijn, zoals golfplaat, bamboe en ruw houten planken.

Beton met
golfplaatbekisting

Beton met bamboebekisting

Beton met ruwe houten
plankenbekisting

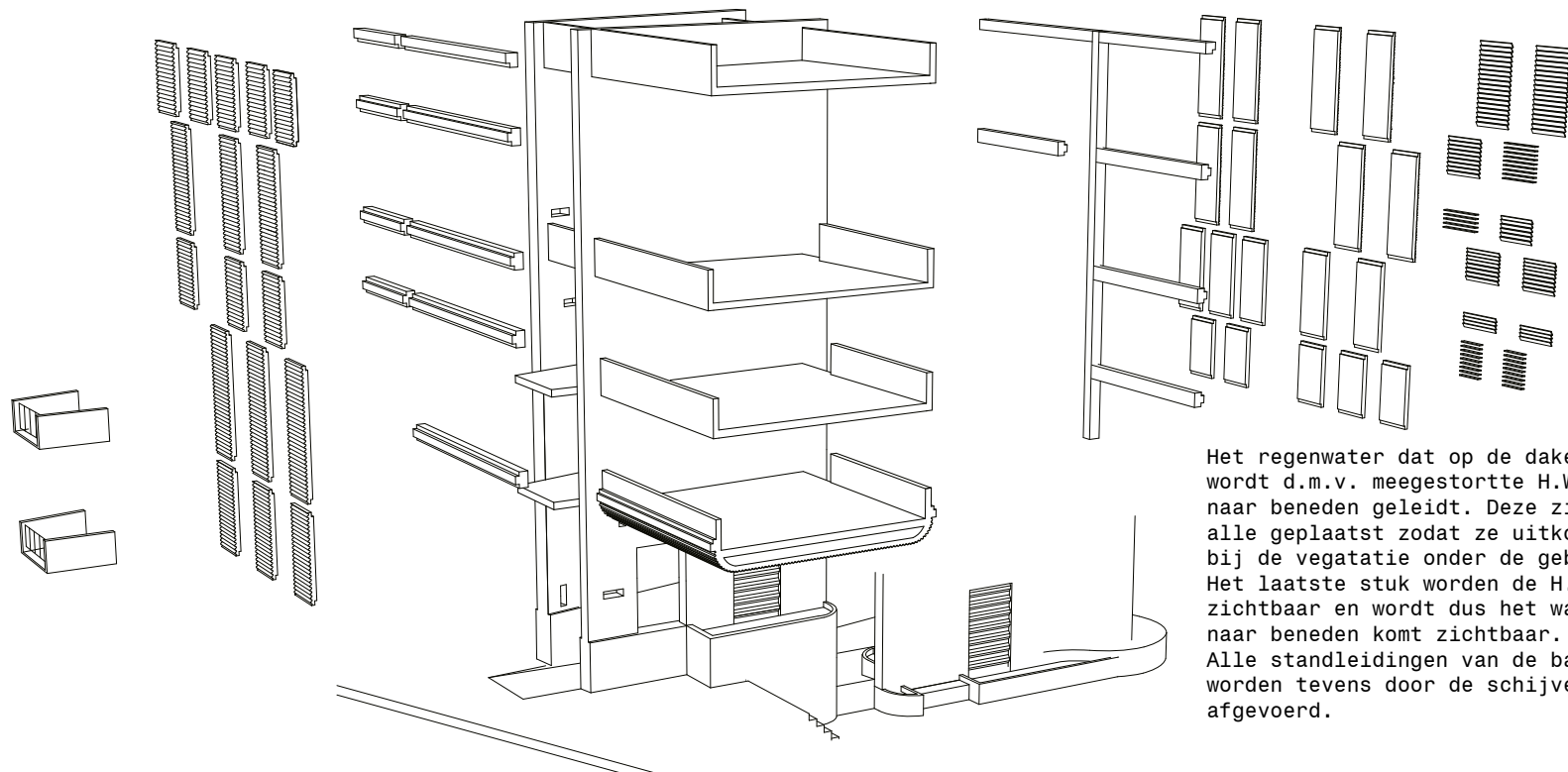
Balkons Prefab-gevelelementen met verschillende texturen

Prefab liggers t.b.v. gevelelementen

Prefab liggers t.b.v. gevelelementen. T.p.v. een entree van een woning wordt een verticale rabeelbalk toegepast om een opening mogelijk te maken

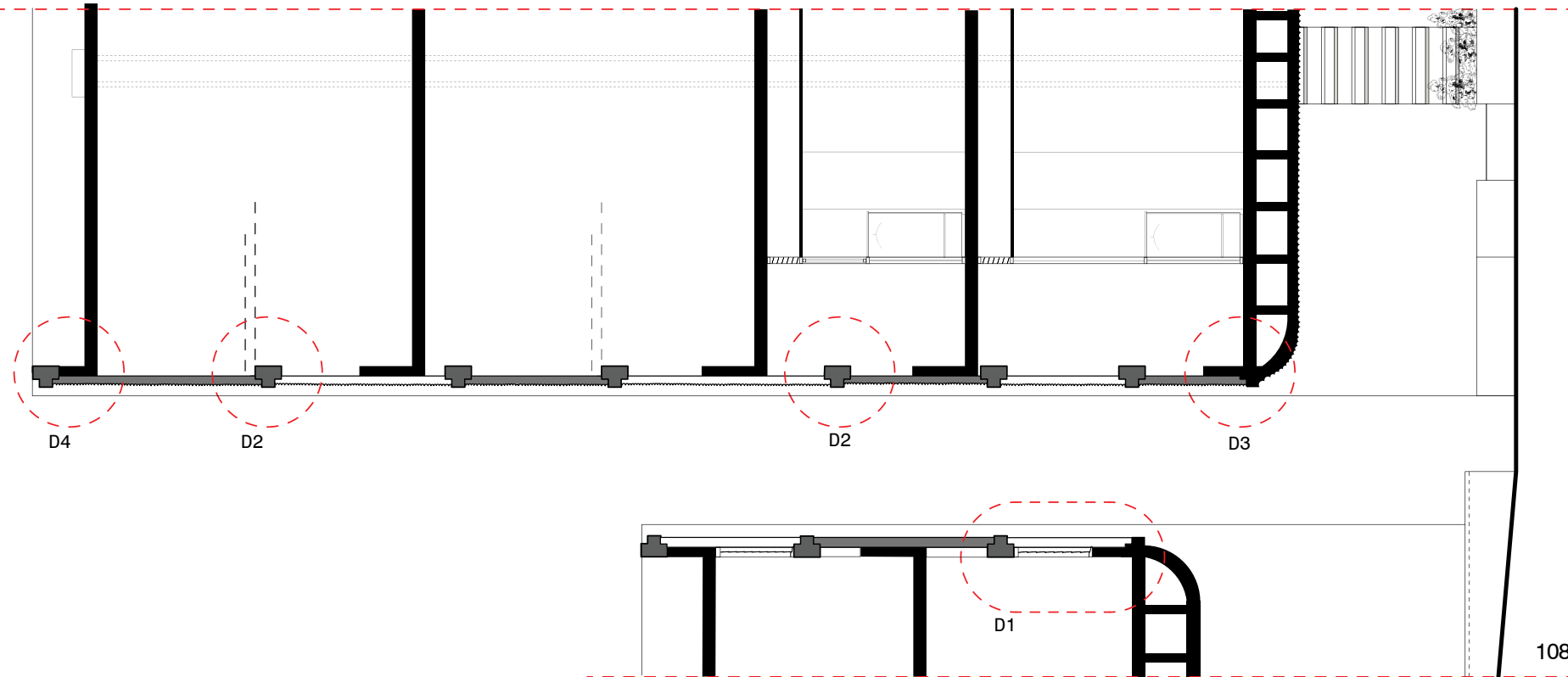
Prefab-gevelelementen met verschillende texturen

Kozijnen met lamellen in de achtergevel, welke vanaf dag 1 'bewoond' is

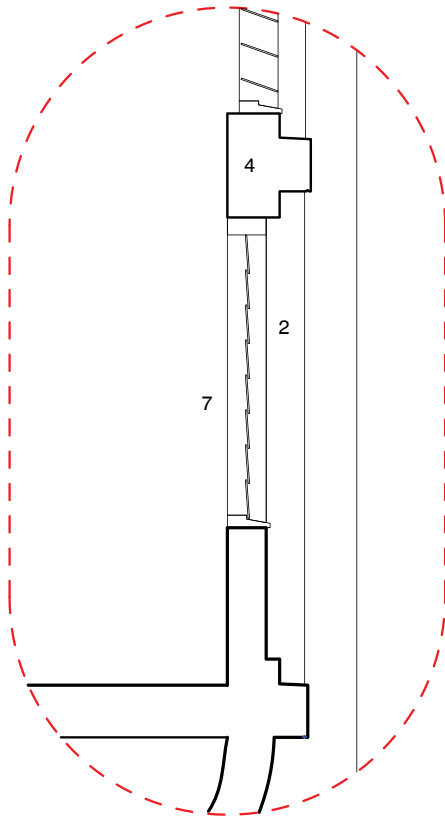
Het regenwater dat op de daken valt wordt d.m.v. meegestorte H.W.A.'s naar beneden geleid. Deze zijn alle geplaatst zodat ze uitkomen bij de vegetatie onder de gebouwen. Het laatste stuk worden de H.W.A.'s zichtbaar en wordt dus het water dat naar beneden komt zichtbaar. Alle standleidingen van de badkamers worden tevens door de schijven afgevoerd.

Principe doorsnede

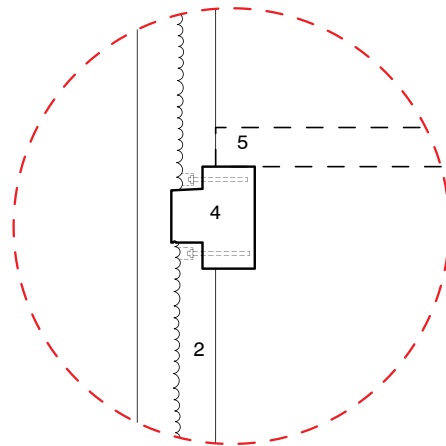

Principale details

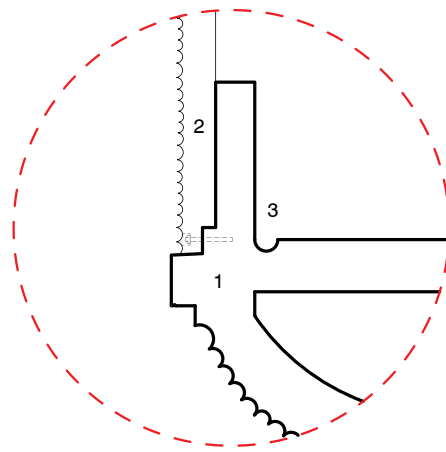
D1

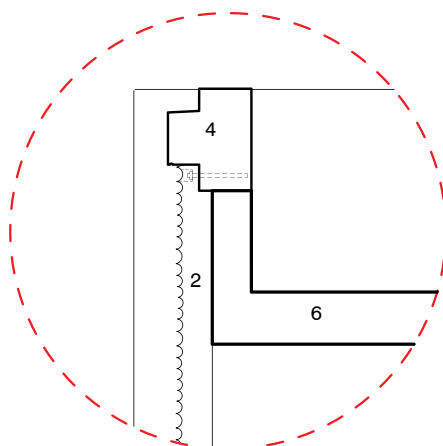
D2

D3

D4

1. In het werk gestorte vloer en onderkant v.h. volume
2. Prefab gevelement
3. Meegestort gootje t.b.v. het schoonmaken
4. Prefab balk t.b.v. gevelementen
5. T.p.v. de woningen welke verticaal opgedeeld kunnen worden zijn de prefab balken op de hoogte geplaatst zodat deze kunnen worden gebruikt voor het ondersteunen van de vloer
6. Alle vloeren en borstweringen worden in het werk gestort. T.p.v. het dak wordt een prefab balk meegestort t.b.v. de gevelementen
7. In de achtergevel van het volume worden vanaf het begin ramen geplaatst om de woning bewoonbaar te maken. Aan de voorgevel kunnen bij uitbreidingen eenvoudig kozijnen worden geplaatst tussen de borstwering en de prefab balken

Met dank aan:

Bart Bulter (mentor)

Judith korpershoek (commissielid)

Johanna van Doorn (commissielid)

en ook aan:

Mijn ouders, Frans en Tineke Onneweer,

Iruma Rodriguez en

Ria Beijersbergen

Sjors Onneweer

06-30398427

studio-interactivo.nl

info@studio-interactivo.nl

sjorsonneweer@gmail.com

